

amnesty

MEDEMSBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL | NR 2 2018

ENKEN MOD OLIEGIGANTEN

Esther anklager Shell
for at medvirke til
mord

40 ÅRS FÆNGSEL FOR EN ABORT

Maria Teresas vej til
frihed

"JEG HAR RISIKERET ALT"

Forfatteren Sara Omar
forsøger at forstå
ondskaben

TEMA: RUSLAND BAG FACADEN

FODBOLDFEST HOS PUTIN

> LEDER

”USE THE FORCE, LUKE!”

For nylig var jeg inviteret til Danmarks Idrætsforbunds konference for at svare på spørgsmålet om, hvorvidt sporten har et ansvar for - og overhovedet kan - bidrage til en bedre verden. Det er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, at den kan. Jeg valgte - måske lidt overraskende - at indlede med et citat fra filmen Star Wars. Her fortæller læremesteren Yoda den endnu tøvende helt Luke Skywalker, at han besidder kraften til at ændre verden. Han skal bare bruge den. På samme måde har sporten en enorm kraft til at skabe forbedringer for menneskerettighederne.

Når åbningskampene i VM i Rusland om få dage sparkes i gang, sker det på et bagtæppe af vilkårlige fængslinger af kritikere, ekstremt begrænset råderum for organisationer og journalister samt forfølgelse af LGBTI-personer. Alt sammen emner, du kan læse om i dette nummer af AMNESTY.

Det er klart, at vi ikke kan sikre, at alle internationale sportsstævner afholdes i lande med en ren menneskerettighedsattest. Det ville begrænse mulighederne en del.

Så hvad stiller vi op? Som fodboldorganisationer, som sportsudøvere og som tilskuere?

Hvis sportsorganisationer som Den Internationale Olympiske Komité (IOC) og FIFA bliver bedre til at stille krav til potentielle værtslande om, at menneskerettighederne overholdes i forberedelserne til, under og efter de sportslige udfoldelser, vil det give resultater. Selv om sportsudøverne ikke selv har megen indflydelse på udvælgelsen af værtslande, kan de gøre deres del for at undgå at blive en del af - i dette tilfælde - den russiske propaganda-maskine. Det er netop derfor, jeg mødes med herrelandsholdet op til sommerens VM-slutrunde for at orientere dem om menneskerettighedskrænkelserne i Rusland.

Og vi almindelige fans? Vi skal nyde sporten, men også kræve, at den udøves på ansvarlig vis. Vi skal insistere på ikke at blive taget ved næsen, når vi præsenteres for den redigerede virkelighed, som værtslandet leverer. Og sammen skal vi opfordre vores politikere, der er på vej til Rusland, om at mødes med russiske aktivister og organisationer, der arbejder for frihed og menneskerettigheder, og vise dem støtte og solidaritet.

Hvis vi står sammen - fodboldorganisationer, sportsudøvere og fans - kan vi sikre, at sportens positive kraft kommer til fuld udfoldelse under VM i Rusland. ☺

Foto: Søren Malmose

”
Sporten har en enorm kraft til at skabe forbedringer

Trine Christensen,
generalsekretær
i Amnesty Danmark.

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK AFDELING AF
AMNESTY INTERNATIONAL

Redaktører:
Nora Rahbek Kanafani
og Bjarke Windahl
Pedersen

Ansvarshavende:
Trine Christensen
Redaktion: John Nielsen,
Roberto Zacharias,
Jens Munch og
Katrine Lauritsen
Kontakt:
redaktion@amnesty.dk
Korrektur: Mogens
Bähncke

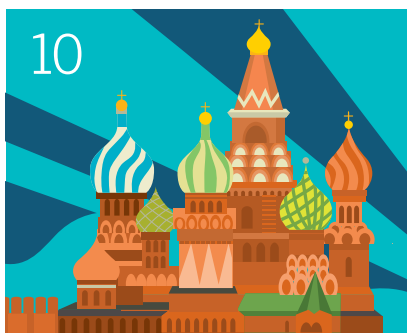
Design: Dorte Kayser,
OTW A/S
Produktion:
OTW A/S
Forsideillustration:
Mikkel Henssel
Oplag: 79.500
Abonnementspris:
200 kr. pr. år
ISSN: 0906-4184

Udkommer næste gang:
16. september 2018
(deadline 23. august
2018)
Artikler, der er under-
skrevet med navn, kan
indeholde synspunkter,
der ikke nødvendigvis
reflekterer Amnesty
Internationals holdning.

Eftertryk med kilde-
angivelse er kun tilladt
efter forudgående af-
tale med redaktionen.

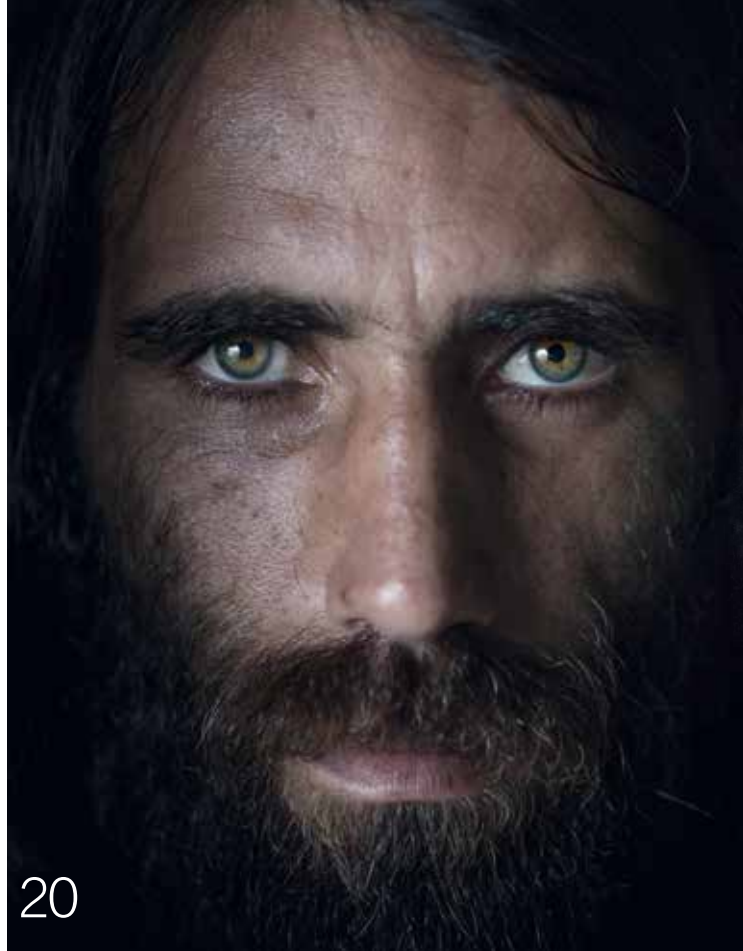
Amnesty International
Gammeltorv 8,
4. og 5. sal,
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

> TEMA

Rusland bag facaden

Mens Rusland gør sig klar til værtsrollen for VM i fodbold, forsøger landets aktivister at kaste lys på fængslinger, censur og undertrykkelse.

I fem år har mit navn været MEG45. Ingen bruger mit rigtige navn.

> INDHOLD

- 4 Nyheder**
- 10 TEMA: Rusland bag facaden**
Det er blevet farligere at forsvare menneskerettighederne i Rusland. Også op til VM
- 12 Russiske aktivister sætter alt på spil**
AMNESTY giver ordet til seks aktivister
- 16 Tidslinje: Putins Rusland**
To årtier med præsident Putin ved roret
- 18 Rusland i førersædet**
Trods international kritik forsøger Rusland at ommøblere det internationale system
- 20 Fortabt i paradiset**
Med den australske model er hundredvis af flygtninge strandet på øen Manus
- 26 Sara Omar**
Forfatteren om at ville forene mennesker
- 28 Detektiv med internetforbindelse**
Tusindvis af almindelige mennesker hjælper Amnesty med at afdække menneskerettighedskrænkelser
- 30 Enken mod oliegiiganten**
Esther Kiobel har taget kampen op mod et af verdens største olieselskaber, Shell
- 35 70 år med menneskerettighederne**
Danske politikere bakkede tidligere bredt op om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
- 36 Aktivisten**
- 40 40 års fængsel for en abort**
Maria Teresa har viet sit liv til at få sine medsøstre ud af fængslet

”

Vi ved præcist, hvem disse mennesker er, vi kender deres navne (...) og hvordan de arbejder på at gøre Ungarn til et immigrationsland

Viktor Orban, Ungarns premierminister, om den liste på 2.000 personer, heriblandt journalister og Amnesty-ansatte, som regeringen anklager for at ville omstyrte regeringen.

Dårlig indflydelse. De kinesiske myndigheder har fjernet 30.000 videoer med tegneseriegrisen Gurlu Gris og hendes familie fra internettet, fordi grisefamilien anses for at være "dårlig indflydelse". Sidste år blev billeder af Peter Plys fjernet fra internettet efter opblomstringen af jokes, der sammenlignede bjørnen med Kinas præsident Xi Jinping.

Prisvinder. Amnestys menneskerettighedspris Ambassador of Conscience Award går i år til den amerikanske football-spiller Colin Kaepernick, der som en fredelig protest mod politibrutalitet mod afroamerikanere faldt på knæ under afsyngningen af USA's nationalmelodi. Siden fulgte hundredvis af andre atleter trop.

Efter afslutningen på Yahya Jammehs 22 år lange styre i **Gambia** er landets eksilerede journalister begyndt at vende hjem.

Danmark styrker kampen mod **digitale sexkrænkelser**, blandt andet ved at straffe ulovlig deling af nøgenbilleder hårdere.

Efter en global Amnesty-kampagne er aktivisten Mahadine Løsladt i **Tchad**. Han sad fængslet for sine kritiske Facebook-videoer om regeringen.

Filippinerne vil ifølge præsident Duterte trække sig fra den Internationale Straffedomstol, ICC.

Mauretanien indfører obligatorisk dødsstraf for blasfemi.

15 journalister og redaktører fra den tyrkiske avis Cumhuriyet er tilsammen idømt 81 års fængsel efter at være tiltalt for terror i **Tyrkiet**.

LÆS HISTORIEN

om Maria Teresa, der fik 40 års fængsel for en spontan abort, på bagsiden.

TEODORA LØSLADT EFTER TI ÅR I FÆNGSEL

Efter massivt internationalt pres fra blandt andre Amnesty International er 34-årige Teodora Vásquez fra El Salvador (der på billedet krammer sin mor) blevet løsladt efter at have afsonet ti år af den 30 års dom, hun fik efter en dødfødsel. I El Salvador er abort ulovligt i alle tilfælde. Kvinder, der gennemgår graviditetskomplikationer, der resulterer i spontane aborter, bliver rutinemæssigt mistænkt for at have forsøgt at afslutte deres graviditet. Anklagerne lyder ofte på "mord" eller "mord

under særligt skærpendede omstændigheder", og retssagerne er ofte fulde af fejl. Amnesty har i årevis fulgt Teodora Vásquez' sag og arbejdet for hende og de øvrige kvinder, som er blevet ramt af abortlovgivningen i El Salvador.

Ved valget i marts sikrede det højreorienterede parti Arena sig nok stemmer til at danne koalition med de øvrige konservative partier, der dermed kontrollerer al lovgivningsarbejde frem til næste valg. Amnesty frygter, at denne koalition vil gøre det vanskeligt at ændre landets abortforbud.

DANSK OPGØR MED MENNESKERETTIGHEDER AFVÆRGET

Formandskabet for Europarådet endte med et langt mindre opgør med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, end den danske regering havde ønsket.

Da Danmark i november blev formand for Europarådet, var en af topprioriteterne at "se kritisk på Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dynamiske fortolkning af den Europæiske Menneskerettighedskonvention".

Heldigvis, mener Amnesty International, blev de mest vidtgående danske reformforslag blankt afvist efter pres fra 30 internationale organisationer og kritik fra blandt andre de øvrige nordiske lande. Regeringens såkaldte "København-erklæring" om reformer af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol endte derfor i det store hele med at anerkende domstolens uafhængighed, mener Amnesty, der kritiserer den danske regering for under forhandlingerne at have skabt en falsk fortælling om, at domstolen står i vejen for udvisning af kriminelle udlændinge, og at danskerne ikke kan

genkende sig selv i menneskerettighederne.

En snæver national dagsorden

"Danmark kunne have valgt at stå frem som et fyrtårn for både menneskerettighederne og en styrket international retsorden. Desværre valgte regeringen i stedet at satse på en snæver national dagsorden om at indskrænke Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols uafhængighed og øge staternes indflydelse på domstolen på bekostning af borgernes retssikkerhed. Heldigvis blev de mest drastiske forslag afværget, og Europarådets medlemsstater har klart signaleret, at de tværtimod bakker fuldt og helt op om domstolen", siger generalsekretær Trine Christensen.

Den danske regering har dog fastholdt sit synspunkt om, at domstolen skal holde sig ude af sager, hvis der allerede er foregået en grundig be-

handling ved de nationale domstole. For lande som Tyrkiet, Rusland, Ungarn og Polen, hvor det er notorisk svært for borgerne at få oprejsning i det nationale retssystem, kan København-erklæringen derfor åbne for fortolkning på områder som privatliv, familieliv, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og religionsfrihed, advarer Amnesty:

"Det er uforståeligt, at det danske formandskab har følt trang til at fremhæve ytringsfrihed og forsamlingsfrihed som nogle af de rettigheder, hvor domstolen skal være tilbageholdende. Det er vigtigt at minde om, at Menneskerettighedsdomstolen er skabt for borgerne – ikke for staterne. Vores politikere må ikke glemme, hvilken enestående juvel Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er for beskyttelsen af borgernes rettigheder", siger Trine Christensen.

DØDSSTRAF PÅ RETUR

Verden har aldrig været tættere på at afskaffe dødsstraffen end i dag. Det viser Amnesty's dødsstrafstatistik for 2017.

2 lande, Guinea og Mongoliet, afskaffede dødsstraffen i 2017.

993 henrettelser blev udført. Et fald på 4 % siden 2016 og 39 % siden 2015.

23 lande henrettede borgere.

40 % færre narkorelaterede henrettelser udført i Iran.

21.919 personer sidder fortsat på dødsdørene verden over.

41 personer blev henrettet i USA. 11 flere end året før.

1 land i Europa, Hviderusland, bruger fortsat dødsstraf.

Foto: Xabier Lertxundi / Scanpix

Abortforbud. Irske demonstranter trækker kufferter efter sig for at sætte fokus på, hvordan flere end 3.000 irske kvinder hvert år rejser til England for at få en abort. Ierne gik til valg på det omdiskuterede abortforbud den 25. maj – efter redaktionens slutning.

ESKINDER NEGA ENDELIG FRI

“Jeg er bæret over at være blevet kendt værdig til jeres støtte”. Sådan lød takken til Amnesty's medlemmer fra den prisvindende etiopiske journalist Eskinder Nega, der endelig er blevet løsladt. Siden 2011 sad han fængslet, dømt for at krænke landets anti-terrorlov, hovedsagligt på grund af sine advarsler om, at hvis Etiopien fortsatte ned af sin autoritære sti, ville det lede til et folkeligt oprør i stil med Det Arabiske Forår, der i 2011 spredte sig i lande i Mellemøsten. “Jeg vil fortsat være en stemme for ikke-vold, fred, demokrati og forsoning”, sagde Eskinder Nega efter sin løsladelse.

Foto: AFP/Getty Images

amnesty
AFTRYK

Amnesty Danmarks arbejde i glimt

RESEARCH

Marts: Amnesty indleder researchmission i Danmark for at sikre voldtægtssofre bedre muligheder for retfærdighed.

HØRINGSSVAR

Marts: I et høringssvar kritiserer Amnesty den såkaldte "burkalov" for at være et uforholdsmæssigt indgreb i religionsfriheden.

I RETTEN

Marts: Amnesty støtter whistlebloweren Anders Kjærgaard, som vidner i en retssag, hvor 23 irakere sagsøger Danmark for muligt torturmedansvar.

”

Det var forkert dengang, og det er forkert nu

Storbritanniens premierminister Theresa May beklager, at Storbritannien indførte love mod homoseksuelle i sine mange kolonier – love som i mange tilfælde fortsat gælder i dag.

AMNESTY KRÆVER NY TIBET-UNDERSØGELSE

Mails fra politichefer og flere ministerier blev aldrig undersøgt, har Danmarks Radio afdækket.

For at sikre ytrings- og forsamlingsfriheden i Danmark skulle Tibetkommissionen afklare, hvor befalingen om at skærme kinesiske statsbesøg fra lovlige og fredelige protester kom fra.

Men den afklaring mangler vi stadig, mener Amnesty, som nu opfordrer justitsministeren til at igangsætte en ny undersøgelse. Det sker, efter at DR har afdækket, at mailkonti hos politiledelsen i København blev slettet, før kommissionen fik adgang til dem, og at kommissionen heller aldrig fik adgang til mails fra en række relevante embedsmænd og ministre.

”Både Tibetkommissionen og justitsministeren konkluderede, at der ikke var grundlag for at placere et ansvar hos politiets ledelse eller i de implicerede ministerier. Svaret burde have været, at man ud fra den mangelfulde dokumentation ikke kunne drage nogen som helst konklusioner om politiledelsens eller ministeriernes ansvar. Ingen kan være tjent med, at Tibetkommissionens beretning bliver det sidste punktum i en sag, hvor danskeres grundlæggende frihedsrettigheder helt ekstraordinært blev knættet af hensyn til en udenlandsk statsmagt”, siger Claus Juul, chefjurist i Amnesty Danmark.

GUIDE

FÅ DIT PRIVATLIV PÅ NETTET TILBAGE

I marts blev det afsløret, hvordan millioner af Facebook-brugeres data ulovligt blev delt med det skandaleramte firma Cambridge Analytica. Amnesty bringer tre tips til, hvordan du bedre beskytter dit privatliv på nettet.

1. FORSTÅ RISIKOEN

Google, Facebook and Twitter er de firmaer, der registrerer dig mest på internettet, og hvis du bruger deres ydelser har de en detaljeret personlig profil på dig. Den bruger de til at målrette reklamer til dig og til at målrette deres tilbud, så du fortsat ønsker at bruge dem. Svage eller forvirrende grundindstillinger kan resultere i, at din private information bliver delt med datakøbmænd, og det truer dit privatliv online.

2. FÅ STYR PÅ DINE PRIVATINDSTILLINGER

Tag stilling til, hvor meget information du ønsker at dele med omverdenen ved at få styr på privatindstillingerne på de sociale netværk, du bruger. Mange firmaer har metoder til at begrænse registreringen af din aktivitet, men du skal selv gå ind og slå den fra. Et godt sted at begynde er Facebooks privatindstillinger, hvor du kan få et overblik over, hvem der kan se dine opslag og din profil samt hvilke apps, der har adgang til din data. Kig listen igennem og fjern de apps, du ikke genkender.

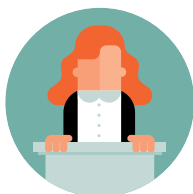
3. BENYT BESKYTTELSESVÆRKTØJER

Med ovenstående kan du kontrollere den mængde data om dig, som Facebook har adgang til. Men det stopper hverken Facebook eller andre virksomheder fra at overvåge dig. Dit næste skridt er derfor at benytte onlineportaler, der har indbygget privatlivsbeskyttelse, som ikke offentliggør din søgehistorik. Brug DuckDuckGo som søgemaskine for at forhindre, at dine private oplysninger indsamles. Privacy Badger er en app, der forhindrer firmaer i at registrere dig, når du bevæger dig på nettet. Med alternative webbrowsere som Brave og Firefox har du bedre mulighed for at styre, hvor meget der registreres om dig.

MØDE

April: Amnesty møder ligestillingsministeren og giver anbefalinger til Danmarks første nationale handlingsplan for at sikre LGBTI-personers rettigheder.

EVENT

April: På Københavns Universitet er Amnesty medarrangør af en stor konference om menneskerettighedssystemet i Europa.

MØDE

April: Amnesty holder møder med Dansk Folkeparti og Venstre for at anbefale en ændring af voldtægtsloven, så den fremover bygger på samtykke.

MØDE

Maj: Amnesty briefer Danmarks herrelandshold i fodbold om forholdene i Rusland forud for landsholdets deltagelse i VM.

”Jeg vil hellere se dem i fængsel end døde”

Farida Khalaf blev i månedsvis tilbageholdt af Islamisk Stat. I dag rejser den 21-årige yezidi-kvinde fra Irak verden rundt for at fortælle sin historie og få sine gerningsmænd stillet til ansvar.

”Da IS kom til min landsby, var jeg en 17-årig skolepige, der gik og ventede på min afsluttende eksamen. Min drøm var at blive matematiklærer. Men den drøm blev knust.

Os, der ikke nåede at flygte ud af byen, samlede de på min skole – den skole, hvor jeg selv drømte om at blive lærer. ’Konvertér eller dø’, sagde de, men vi nægtede alle. De dræbte 450 mænd og drenge, også min far og min bror.

De gamle og de gravide kvinder kunne de ikke bruge, så dem slog de også ihjel. IS-krigerne delte os mellem sig og vurderede os, som var vi dyr, de havde købt.

Fem gange forsøgte jeg at begå selvmord. Første gang, jeg forsøgte at skære min pulsårer over, blev jeg ført til en læge, der skulle lappe mig sammen. Han reddede mit liv, men ikke fordi han havde ondt af mig, kun for at sælge mig videre. Jeg blev ført over den syriske grænse og rykket rundt fra sted til sted - hvert sted mere beskidt end det forrige - som straf for, at jeg nægtede at konvertere. Et sted var

vi seks yezidi-kvinder, der blev fordelt mellem 30 IS-krigere. De piskede mig med kabler og slog mig med jernrør, så jeg fik kraniebrud tre steder. En dag viste de mig et foto af min far og spurgte, om jeg var hans datter. Min far var soldat i den irakiske hær og med til at bevogte den irakisk-syriske grænse. Jeg løj, men de troede ikke på mig og fortalte mig, at de ville slå mig ihjel den næste dag. Om natten flygtede jeg med seks andre. Jeg kom til et sted i Syrien, hvor nogen tog sig af mig. Derefter blev jeg smuglet tilbage til min landsby i Irak. Men der var ingen beboere tilbage.

Den eneste i min familie, der havde overlevet, var min 15-årige bror, der var blevet såret. Vi endte i en flygtningelejr og fik derefter asyl i Tyskland. Det er et godt land med gode mennesker. De reddede mit liv. Måske kan jeg alligevel blive matematiklærer en dag.

Den største hævn for mig ville være at se IS blive stillet for en domstol. Jeg er ikke interesseret i at skade andre mennesker. Jeg vil hellere se dem i fængsel end se dem dø for, hvad de har gjort”.

”
Konvertér eller dø’,
sagde de, men vi
nægtede.

RETSOPGØRET MOD IS

Flere steder i Mellemøsten er retsopgøret mod Islamisk Stat sat i gang. I Irak blev 29 russiske og centralasiatiske kvinder for nylig idømt livstid for at have tilsluttet sig terrorbevægelsen. Også i flere europæiske lande har man påbegyndt retsopgør mod hjemvendte statsborgere, der har kæmpet for Islamisk Stat.

Foto: Petros Giannakouris/Scanpix

Frikendt. Det var ikke menneskesmugling da de to danskere Mohammed El-Abbassi (i lys skjorte) og Salam Aldeen (i rød trøje) hjalp bådflugtninge, der var ved at kæntre på rejsen over havet fra Tyrkiet til Grækenland. Det fastslog en græsk domstol den 7. maj, hvor også tre spanske brandmænd blev frifundet. Med organisationen Team Humanity har El-Abbassi og Aldeen siden 2015 reddet tusindvis af flygtninge fra at drukne.

MEXICO
Flygtninge fra Syd- og Mellemerika returneres rutinemæssigt til overgreb og forfølgelse i deres hjemlande.

GAZA
Israelske soldater skød og dræbte ikke-voldelige demonstranter ved grænsehegnet mellem Gaza og Israel.

SPANIEN
Myndighederne bruger i stigende grad anti-terrorlovgivning til at retsforfølge almindelige Twitterbrugere, musikere, journalister og andre.

MOZAMBIQUE
Det kinesiske mineselskab Haiyu Mozambique Co. har ikke gjort nok for at kompensere for den flodbølge, som ødelagde levebrødet for landboerne i Nagonha. Meget tyder på, flodbølgen blev forårsaget af mangeårig minedrift.

KINA
Ny lov gør det muligt for kommunistpartiet at efterforske og tilbageholde offentligt ansatte i op til seks måneder uden retssag eller adgang til en advokat.

MYANMAR
Militæret har siden nytår jævnet rohingya-landsbyer med jorden og bygget militærbaser, veje og landingspladser på den afbrændte jord.

 Læs mere
Amnestys researchere afdækker hver dag menneskerettighedskrænkelser verden over. Læs mere på www.amnesty.org/en/latest/research/

Velkommen til Rusland

Om få dage sætter i tusindvis af fodboldfans, politikere og regeringsoverhoveder fra hele verden sig til rette på de nybyggede VM-stadioner i russiske byer. Men bag den pompøse facade kæmper russiske aktivister for deres rettigheder i en tid med øget overvågning, chikane og fængslinger.

Af Nora Rahbek Kanafani | Illustration Mikkel Henssel

Det er blevet kaldt det mest politiserede VM nogensinde. Aldrig før har et værtsland ligget i så åben konflikt med omverdenen, og de seneste måneders diplomatiske optræning mellem Rusland og Vesten gør det svært for nogen at holde fast i forestillingen om, at sport og politik kan holdes adskilt.

Det er ikke en sjældenhed, at store sportsbegivenheder i visse lande fører til brud på menneskerettighederne. Festlighederne bliver brugt som påskud til at begrænse ytrings- og forsamlingsfriheden og til at tilbageholde demonstranter på stribet. Alt sammen i et forsøg på ikke at lade kritikerne ødelægge festen.

Det skete ved de vinterolympiske lege i Sochi i 2014, ved den europæiske olympiade i Aserbajdsjan i 2015 og ved grandprix'et i Bahrain i 2015. Og nu sker det igen i Rusland.

Fremmede agenter

Da det sidste sommer blev afsløret, at arbejdere på VM-stadionerne havde arbejdet uden kontrakt, ikke havde fået udbetalt løn, og havde arbejdet i minus 25 grader uden ordentlig beskyttelse mod kulden, svarede de russiske myndigheder igen ved at anholde og true en researcher fra Human Rights Watch. Den kritiske journalist, der havde afdækket historien, fik tæsk af

politiet og blev derefter tilbageholdt og retsforfulgt.

Signalet var ikke til at misforstå: Skandaler under det forestående verdensmesterskab i fodbold tolereres ikke.

Siden er nye love blevet indført, der yderligere begrænser muligheden for at demonstrere og ytre sig. Forud for præsidentens fjerde indsættelsesceremoni i maj demonstrerede i tusindvis af russere ved at kaste med papirflyere som et symbol på de begrænsninger af internettet, som styret den seneste tid har stået bag. Putin-tro modstandere gik flere steder løs på demonstranterne, mens politiet så passivt til. Da voldsmændene var færdige, tog politiet over og anholdt i hundredvis af demonstranter.

Slørede linjer

Presset på kritikerne er steget de seneste seks år, hvor præsident Vladimir Putin har forsøgt at lukke for ilttilførslen til landets NGO'er ved at tvinge dem til at registrere sig som "fremmede agenter". Anklager om terrorisme og religiøs ekstremisme bruges i stigende grad til at slå ned på fredelige aktivister, og "anti-propaganda-loven" kriminaliserer LGBTI-aktivister, der vifter med regnbueflag og offentligt taler imod diskrimination.

I dag fortæller aktivister og uaf-

hængige journalister Amnesty, at grænserne for deres arbejde er blevet mere utydelige. Retten til at demonstrere og ytre sig kritisk anses af de russiske myndigheder for at være et privilegium, som de kan tildele eller inddrage efter forgodtbefindende. Politi og sikkerhedsstyrker har fået flere beføjelser til at tilbageholde demonstranter og til at opløse protester. Demonstranter får tæsk, uden at det får konsekvenser for dem, der udøver volden. Som demonstrant er det umuligt at vide, om man efter en fredelig demonstration havner i fængsel, som journalist om man bliver fyret efter en artikel om korrupsion i toppen, som aktivist om ens menneskerettighedsorganisation får lov til at overleve eller lukkes ned uden varsel. Det skaber usikkerhed og risiko for selvcensur. De få uafhængige medier, der er tilbage, tvinges til at stille sig selv spørgsmålet: Er vi overhovedet frie, når det i sidste ende er styret i Kreml, der bestemmer, om vi skal eksistere?

I dette tema giver AMNESTY ordet til de russiske aktivister, der dagligt kæmper for ytrings- og forsamlingsfrihed, for en fri presse, og for flere rettigheder til kvinder. Den kamp er vigtigere end nogensinde før. Også når projektørerne slukkes, og fodboldfesten for denne gang er forbi. ◊

BAG FACADEN

Det er blevet farligere at være aktivist i Rusland. AMNESTY giver her ordet til seks mænd og kvinder, der sætter deres frihed på spil.

Af Nora Rahbek Kanafani

”Politiet havde forhørt mine naboer, mine venner,

Evdokia Romanova, LGBTI-aktivist

”**Sidste år blev jeg** forfulgt af den russiske regering. Det er det hårdeste, jeg nogensinde har oplevet. Jeg blev anklaget for at sprede homoseksuel propaganda på internettet (efter blandt andet at have delt et face-bookopslag om en LGBTI-udstilling i Skt. Petersborg, red.). Mit ansigt dukkede op i lokale og nationale medier og på nettet under overskriften ”Nationens fjende”. Mange af dem, der bor i mit lokalmiljø, er homofober,

så jeg begyndte at blive bange for at gå udenfor. Jeg var bange for at blive overfaldet.

I august blev jeg indkaldt til forhør hos politiet. På det tidspunkt var jeg blevet min egen værste fjende. Jeg var blevet paranoid. Jeg troede, at regeringen aflyttede min telefon, læste mine e-mails. Tankerne kørte rundt i mit hoved.

Det viste sig, at politiet *havde* været i mit hjem, og de havde afhørt mine

naboer, mine venner, mine kolleger. Jeg var chokeret over de anklager, jeg mødte i retten. De byggede ikke på virkeligheden, og det var så skræmmende at indse, at de, der har magten, kan gøre, hvad de vil. Som menneskerettighedsaktivist troede jeg, at jeg gjorde noget godt for andre mennesker. Alligevel blev jeg tvunget til at betale en stor bøde (50.000 rubler/ca. 5200 kroner, red.) blot for at skrive en post på Facebook.

”Uafhængig journalistik er som at gå i et minefelt”

Aleksandr Gorshkov, chefredaktør på avisen Fontanca, et ikke-statsejet medie i Skt. Petersborg

”**Vores held er,** at vi er selvfinansieret og avisen og nyhedssitet kan løbe rundt ved hjælp af reklameindtægter. Vi er det største medie i regionen. Det betyder også, at vi har mange ansatte, så når vi står med en sag, vi ved, vil skabe debat, må vi overveje det grundigt. Hver gang. Vi prøver at offentliggøre, hvad vi mener, offentligheden har brug for at vide, men vi overvejer også altid konsekvenserne. For det har en pris.

I august dækkede vi en skandale efter de første meldinger om, at private

russiske soldater var blevet indsat i Syrien. Det startede en ren mediekrig og smædekampagne, hvor myndighederne forsøgte at lukke os ned med administrative metoder, vi blev forsøgt hacket, og der blev udgivet tusindvis af artikler, der svinede os til. Det fortsatte i et halvt år, hvor vi forsøgte at fortsætte arbejdet på avisen. Jeg tror, at grunden til, at vi ikke blev lukket ned, var, at valget nærmede sig, og at ingen fra myndighedernes side var interesseret i noget drama.

Jeg ser sort på fremtiden. Det se-

”Jeg er bange for, at vi kommer til at se flere tilfælde af tortur op til VM”

Ekaterina Kosarevskaya, medlem af Public Monitoring Commission, en organisation, der undersøger krænkelser af menneskerettigheder i russiske fængsler

Foto: Ute Weimann

mine kolleger”

De seneste tre måneder er jeg begyndt at få energien og lysten til at kæmpe tilbage. Jeg holder stadig lav profil på Facebook, og hver dag har sine op- og nedture, men jeg føler mig mindre sårbar. Jeg har indset, at tiden ikke er inde til at give op. Jeg er god til at promovere vigtigheden af menneskerettigheder, og jeg er god til at arbejde sammen med andre mennesker. De her anklager er ikke grund nok til at tage alt dette fra mig”.

neste år er der blevet indført love, der lægger begrænsninger for, hvilke emner man må skrive om. Førhen plejede grænserne for, hvad man kunne skrive, at være tydeligere; det var f.eks. utænkeligt at skrive noget om Putins privatliv. Men i dag er det blevet mere sløret. Vi kan ikke altid regne konsekvenserne ud, når vi går ud med en afsløring. Uafhængig journalistisk er som at gå i et minefelt. Du kan godt være heldig et godt stykke af vejen, men på et eller andet tidspunkt udløser du mine”.

”Sikkerhedsstyrkernes brug af tortur i forbindelse med arrestationer er et af de største problemer lige nu. Her i Skt. Petersborg sker det tit i de første dage efter arrestationen, hvor folk stadig er varetaget i fængslet, og ofte hverken har adgang til familie eller advokat. For to måneder siden undersøgte vi en ung indsat med spor på kroppen efter tortur. Han fortalte os, at han efter sin anholdelse var blevet kørt rundt i timevis på bagsædet af en bil, mens han fik elektriske stød af maskeklædte sikkerhedsbetjente, indtil han tilstod anklagerne mod ham. Først i forgårs ringede en efterforsker til mig for at spørge ind til sagen. Jeg regner ikke med, at der kommer mere ud af det, der er gået alt for lang tid, og mærkerne er jo væk nu. Desværre er ingen sikkerhedsstyrker nogensinde blevet retsforfulgt for at bruge tortur, selvom det er udbredt.

Der er ingen øvre grænse for, hvor længe man kan transportere fanger fra den ene ende af landet til den anden. Når dommen er afsagt, bliver især mindreårige flyttet til

særlige centre, der ofte ligger i afsides egne af landet, hvor hverken familie eller advokat har mulighed for at komme hen. Under transporterne kan fanger ”forsvinde” i ugevis. Den politiske fange Ildar Dadin (der blandt andet sad fængslet for at tilkæmpe sin støtte til anti-korruptionsaktivisten Alexei Navalny, red.) forsvandt i over en måned, da han blev transporteret fra en fængselslejr i nord til en anden i syd. Han fortalte senere, at han var blevet tortureret undervejs.

Her i Rusland har vi et meget stærkt rapporteringskvotesystem, der betyder, at politibetjente belønnes ud fra, hvor mange rapporter, de kan fremvise. Det ser ud til, at der her op til VM er blevet udstukket ordrer om at forhindre alt, der kan anses for at være en trussel, og den letteste måde at opnå resultater på er ved at anholde folk – ofte i grupper – og anklage dem for terrorisme, ekstremisme eller anden kriminalitet. Det får mig til at frygte for, at vi i disse uger kommer til at se flere tilfælde af tortur, flere falske anklager, og en stigning i undertrykkelsen”.

”Jeg fatter ikke, Rusland har fået lov at være vært”

Andrey Kalikh, anti-korruptions-aktivist

”Jeg koordinerer en gruppe af undersøgende journalister, der afslører korrupsion og andre skandaler i Rusland. Jeg er den eneste, der stadig bor i Rusland, de andre har måttet forlade landet og bor i Paris, Sofia og Vilnius. Jeg føler mig nogenlunde tryk og sørger for at kryptere al min kommunikation og holde lav profil udadtil. Jeg skriver ikke ”ned med Putin” på mine sociale medier.

Jeg har været tilbageholdt to gange i forbindelse med massedemonstrationer mod korrupsion. Jeg sad 30 timer sammen med en mængde angste teenagere, før jeg blev løsladt. Jeg ved godt, jeg står på deres liste. Det gør alle, der er blevet fanget på kamera til en demonstration, er medlem af oppositionen, eller poster noget kritisk på de sociale medier. Mit mål er at støtte og bakke op om de journalister, der bliver forfulgt på grund af deres arbejde.

For nogle år tilbage afslørede vi en sag fra den russiske hær, hvor helt unge soldater blev holdt som en form for slaver, der kun blev betalt med mad, og hvis løn røg i lommerne på nogle rige embedsmænd. Historien blev kæmpestor og tvang myndighederne til at undersøge sagen og sætte en stopper for det.

Jeg fatter ikke, at omverdenen har givet Rusland lov til at være værter for VM. Der skete så mange krænkelser i forbindelse med Sochi (hvor der blev afholdt vinter olympiske lege i 2014, red.). Mit budskab til omverdenen er: Lad være med at besøge Kreml, lad være med at mødes med folk på det politiske niveau. Kom til Rusland, men snak med de almindelige mennesker i stedet. Og med aktivisterne”.

”Signalet er, at hustruvold er et privat anliggende”

Anastasiya Emelyanova, feminist og youtuber

”Når man deltager i en demonstration, ved man aldrig, om man kommer hjem, eller havner i et fængsel. Det er ikke let at være aktivist her i landet. Der er ikke nogen regler at læne sig op ad, og man aner ikke, hvad man kan forvente. Sidste år blev flere af de aktivister, der markerede kvindernes internationale kampdag 8. marts anholdt og behandlet voldeligt på politistationen. I år gav myndighederne i Skt. Petersborg os til-ladelse til at demonstrere. Vi fik dog afslag på at demonstrere inde i byen, men blev henvist til en lille park mellem nogen høje huse, hvor ingen kunne se os. Men vi fik lov. Det er aldrig til at forudse.

På internettet kan vi endnu gøre, hvad vi vil uden indblanding fra myndighederne, så mine venner og jeg har startet en Youtube-kanal, vi kalder ”Feminister forklarer”. Her fortæller vi om, hvordan patriarkatet viser

sig i russiske kvinders liv. Hvordan kvinder på papiret ofte har samme rettigheder som mænd, men at det forventes, at de tager sig af børnene og hjemmet, får mindre i løn og har lavere status. Forestillingen om, hvordan en rigtig mand og en rigtig kvinde opfører sig, er så indgroet i russerne. Ifølge loven er der 456 jobs som kvinder ikke kan bestride, nogle af dem velbetalte, andre er jobs som metrofører eller rutebuschauffør. Det er noget, som vi feminister forsøger at ændre.

Vi bruger videoer til at ændre holdninger, men mest af alt til at fortælle kvinder om deres rettigheder. Kvinders adgang til abort er et vigtigt emne for os, for det er en rettighed, som vi frygter, kirken kan have held med at fjerne fra os. I små byer nægter mange læger at udføre aborter, og hvis de er den eneste læge i området, kan en kvinde ikke stille ret meget op. Vi ved, at lægerne

Foto: Julia Lebedeva

misinformerer kvinderne, der ikke ved, hvilke rettigheder, de rent faktisk har, og hvordan de skal gøre krav på dem. Vi fortæller dem, at de skal insistere på deres rettigheder.

En anden af vores videoer handler om den lov om hustruvold, som sidste år blev svækket. Nu straffes vold i hjemmet med en bøde i stedet for fængselsstraf. Signalet er, at det er et privat anliggende, som familien selv bør løse. Men konsekvensen har ifølge eksperter været, at volden det seneste år er steget”.

”Vi viser ikke kun den rosenrøde side af Rusland”

Irina Aninina, redaktør på radiostationen Echo Moskvy St Petersburg

”Vores radiostation dækker de begivenheder, som de statsejede medier ikke dækker. Op til valget dækkede vi for eksempel, hvordan myndighederne havde udarbejdet lister med navne på alle de kritikere og oppositionsfolk, som de ønskede at tilbageholde. Vi ønsker at vise den anden side af Rusland, ikke kun den rosenrøde, som de statsejede medier. Vi har ofte ikke adgang til retssager, og myndighederne svarer ikke på vores henvendelser, men vi kan interviewe advokater og politiske eksperter og dermed give en stemme til dem, som ofte ikke kommer til orde.

Vi er en sjældenhed. Andre medier lukkes ned, råderummet er blevet mindre for uafhængige medier. Vi er vant

til chikane fra internettrolde, der fylder en del på vores hjemmeside, hvor de sviner os til, kalder os forrædere og lovpriser Putin. Men det får ikke lov til at påvirke os.

Selvfølgelig frygter vi, at der kommer større kontrol med internettet, at de vil bruge flere anklager om ekstremisme til at lukke munden på kritikere, at de vil lave yderligere begrænsninger for frie medier. Alt det frygter vi. Men jeg føler samtidig, at vi har moralen på vores side.

Vi undrer os nogle gange over, hvorfor vi ikke er blevet lukket ned. Hvorfor lader styret os fortsætte? Nogle folk siger, at de kun lader os være for at styrke deres egen legitimitet. For at vise, hvor tolerante de er. Men så længe vi kan sige, hvad vi vil over æteren, er jeg ligeglad med, hvad Putin mener”.

PUTINS RUSLAND

Efter snart to årtier under Putins styre er Ruslands civilsamfund og russernes menneskerettigheder under voldsomt pres

1991

SOVJETUNIONEN OPLØSES

Efter at have vundet det første direkte præsidentvalg i landets historie erklærer Boris Jeltsin Rusland uafhængigt. Samme år opløses Sovjetunionen officielt.

1999

PREMIERMINISTER PUTIN

Jeltsin udnævner Vladimir Putin til premierminister, landets næsthøjeste politiske embede. Putin er tidligere officer i den sovjetiske efterretningstjeneste, KGB, og er i 1999 direktør for den russiske sikkerhedstjeneste, FSB.

1999

PRÆSIDENT PUTIN

Nytårsdag chokerer Jeltsin omverdenen ved at træde tilbage og udnævne sin afløser, Putin, til præsident. Ved præsidentvalget i marts 2000 vinder Putin embedet med 53 procent af stemmerne.

2006

MORDET PÅ POLITKOVSKAJA

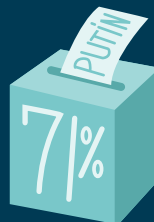
Den russiske journalist Anna Politkovskaja bliver skudt ved sit hjem i Moskva. Hun har især dækket situationen i Tjetjenien og er kendt som en af Putins mest vedholdende kritikere. Fem mænd er dømt for mordet, men det er stadigvæk uvist, hvem der beordrede det.

2004

PRÆSIDENTVALG

Putin vælges for anden gang som præsident – nu med mere end 71 procent af stemmerne.

2003

PRESSEN UNDER ANGREB

Committee to Protect Journalists kritiserer Putins styre for at stramme grebet om den frie presse og for at lade mord, fængslinger og chikane af uafhængige journalister passere.

2008

TANDEMOKRATIET

Forfatningen hindrer Putin i at fortsætte som præsident. Med hans støtte vinder partifællen Dmitri Medvedev valget og udnævner som lovet Putin til premierminister. Parløbet bliver kendt som "tandemokratiet".

2009

MORDET PÅ ESTEMIROVA

Menneskerettighedsaktivisten og journalisten Natalia Estemirova, der arbejder for den russiske NGO Memorial, kidnappes og myrdes i Tjetjenien. Ingen er dømt for drabet.

2012

PRÆSIDENT PUTIN VENDER TILBAGE

Forud for præsidentvalget annoncerer Medvedev, at han ikke stiller op. Det gør derimod Putin, som med 63 procent af stemmerne genindtager præsidentposten.

KILDER: AMNESTY, HUMAN RIGHTS WATCH, COMMITTEE TO PROTECT JOURNALISTS, FRONT LINE DEFENDERS. TEKST: BJARKE WINDAHL PEDERSEN ILLUSTRATION: MIKKEL HENSEL

2012

”UDENLANDSKE AGENTER”

Loven om ”udenlandske agenter” rammer de uafhængige organisationer i Rusland. NGO’er, som arbejder med borgerrettigheder, risikerer nu bøde og fængsel, hvis de ikke lader sig registrere. Flere end hundrede organisationer har siden fået deres økonomi svækket, deres omdømme skadet og oplevet medarbejdere blive intimideret af myndighederne.

2013

”HOMOSEKSUEL PROPAGANDA”

Med 436 stemmer for og ingen imod forbyder Rusland ”propaganda for ikke traditionelle seksuelle relationer”. Loven rammer NGO’er og aktivister, som arbejder imod diskrimination og for LGBTI-rettigheder. Siden lovens ikrafttrædelse er hadforbrydelser imod LGBTI-personer taget til.

2014

VINTER OL I SOCHI

Rusland er vært for vinterudgaven af De Olympiske Lege. Forinden har lokale aktivister advaret om tvangsrydninger af civile russeres hjem for at lave plads til olympiadens infrastruktur, og under legene fængsles fredelige aktivister, der fremviser regnbuebannere.

2017

PROTESTER UNDERTRYKES

I mindst 97 byer landet over demonstrerer russere imod korruption ved de største demonstrationer i flere år. I hundredvis af fredelige demonstranter, tilskuere og journalister bliver tilbageholdt og fængslet.

2017

FORBEREDELSE TIL VM

Human Rights Watch dokumenterer, hvordan arbejdere på seks VM-stadioner får tilbageholdt deres løn, tvinges til at arbejde i 25 graders frost uden beskyttelsesudstyr og uden lovlige kontrakter. 17 arbejdere mister livet under opførelsen af VM-stadioner.

2016

AMNESTY LUKKES NED

Uden varsel lukker myndighederne i Moskva Amnestys kontor i Rusland.

2017

VOLD MOD KVINDER

For at ”beskytte familieværdier” afkriminaliserer Rusland visse typer vold i hjemmet og nedsætter straffen for andre. Russiske myndigheder har selv vurderet, at op mod 14.000 russiske kvinder hvert år dør som følge af vold begået af ægtefælle eller familiemedlemmer.

2018

PRÆSIDENTVALG

Putin genvælges som præsident med omkring 75 procent af stemmerne. Han kan nu sidde på magten indtil 2024. Forud for valget slår myndighederne hårdt ned på aktivister, som opfordrer til boykot af valget.

2018

VM I FODBOLD

Hele verden kigger mod Rusland, der fra midten af juni er vært for verdensmesterskabet i fodbold.

Syrien, marts 2016: Syrisk og russisk militær eskorterer en gruppe journalister rundt.

Rusland i førersædet

Interview: Trods massiv kritik fra omverdenen har Rusland i syv år skærmet Assad-styret i Syrien mod internationale aktioner og støttet det militært på slagmarken. Hensynet til menneskerettigheder kommer ikke til at rokke ved den linje, vurderer dansk forsker.

Af Bjarke Windahl Pedersen

Nej til undersøgelser af kemiske angreb på civile. Nej til at lade Den Internationale Straffedomstol undersøge forbrydelserne i Syriens borgerkrig. Nej til våbenhvile.

Lige så længe borgerkrigen har raseret Syrien, har Assad-styret haft en urokkelig støtte i Rusland, der med sin vetoret i FN's Sikkerhedsråd 12 gange har blokeret for international handling. AMNESTY har spurgt Flemming Splidsboel, seniorforsker i russisk udenrigspolitik og russisk national identitet, om, hvad der driver den russiske udenrigspolitik.

Er der noget, som kan få Rusland til at droppe sin støtte til Assad-styret?

Principielt set skal jeg jo sige ja, men jeg har svært at se nogle omkostninger for Rusland, der kan blive så høje, at de vil fjerne støtten. Det skyldes også, at der ikke er nogle lande i Vesten, som har lyst til at engagere sig mere. Det betyder, at der ikke er nogen, som vil påføre Rusland omkostninger, som kunne ændre linjen. Det er Rusland, som sidder i førersædet, og som i høj grad indretter det fremtidige Syrien. Og det, tror jeg, er Rusland sådan set begejstret for.

Gør det indtryk på russerne - og påvirker det overhovedet Putin - at støtten til Assad-styret kritiseres massivt af menneskerettighedsorganisationer og andre lande?

Nej. I 1990'erne betød det faktisk noget, hvis Rusland blev udskammet. Man ville gerne anerkendes og indførte blandt andet et moratorium for dødsstraffen, som stadig holder i dag. Men den effekt er der ikke længere. Diskussionen af menneskerettighedsnormer fylder meget i Rusland, men det er som led i et politisk, religiøst og filosofisk opgør med det, man kalder

Foto: Pavel Golovkin/Ritzau Scanpix

vestlige normer. Man siger, at Rusland har sine egne normer og traditionelle værdier, mens Vestens menneskerettighedsnormer er gået helt grassat. At Vesten ikke længere kender op fra ned, højre fra venstre, rigtigt fra forkert. Det er noget, som fylder rigtig meget i medierne.

Og så har man jo også – i modsætning til 90'erne – i dag skabt et informationsrum, som gør, at meget af det, vi taler om vedrørende Syrien, aldrig når frem til de russiske nyhedsbrugere. Hvis det endelig når frem, så gør det det i en særlig form. Det gør, at man i høj grad kan styre risikoen for udskamning.

Så når Amnesty kritiserer Rusland for at se stort på den syriske civilbefolkningens rettigheder, så er det ikke noget, der gør indtryk i Rusland?

Nej, det gør det ikke. Fokus er på nødvendigheden af at bekæmpe Islamisk Stat, og argumentet lyder, at Rusland er den eneste, som kan gøre det, fordi de vestlige stater har en skjult dagsorden, som handler om at svække Syrien og svække Rusland. De fælles internationale institutioner som Europarådet, OSCE og FN har også mistet den evne, de tidligere havde, til at kunne overføre menneskerettighedsnormer til Rusland.

Hvorfor har Rusland bevæget sig i en mere traditionel og konservativ retning?

En del af årsagen, tror jeg, skyldes politisk ingeniørkunst. Man har afvist vestlige normer, fordi de blandt andet også indeholder kravet om demokrati, ytringsfrihed og pressefrihed, og en masse ting, som kan svække styret. Det er et meget personificeret styre, hvor personlige interesser vejer tungere end mere grundlæggende principper for, hvordan systemet skal skrues sammen. Men på nogle punkter er Putin også bare fulgt med udviklingen. Rusland var under Sovjet et meget konservativt land, og det har man nok også grebet tilbage til i sin søgen efter russiske normer. Og så har kirken har fået en betydelig rolle. Den har gjort rigtig meget godt, men den er også med til at sætte en konservativ og polariserende

retning, blandt andet med anti-homolovent og spørgsmålet om abort.

Ruslands linje i Sikkerhedsrådet har været kendetegnet ved vetoer. Hvad er det, Rusland forsøger at opnå?

Rusland forsøger lige nu at ommøblere det internationale system. Man har været utilfreds i mange år, men er i stigende grad begyndt at sige det helt åbent. Et af de mest effektive værktøjer, som Rusland har, er vetoet i FN's Sikkerhedsråd. Den brugte landet kun få gange i 1990'erne, stadig sjældent i 00'erne, men har siden brugt den adskillige gange under Syrien-krigen. Rusland er mere selvsikker og villig til at tage større risici. I forhold til Syrien er Rusland helt ligeglad med debatten og udskamningen fra omverdenen.

Hvad er målet for Putins udenrigspolitik?

Der er i hvert fald to mål. Det ene er styrets egen overlevelse og fastholdelsen af politisk magt i Rusland. Da Putin den 1. marts holdt en næsten to timer lang tale til befolkningen, brugte han første del på at tale om landets interne fremskridt og udfordringer. I den anden halvdel talte han om truslen fra Vesten. Kunstgrebet var, at han

fik anerkendt, at der er problemer i Rusland, men også fik forklaret, at en af grundene til, at russerne ikke kan få alt, er at ressourcerne skal bruges på våbensystemer. At russerne skal være glade for, at Putin passer på dem. På den måde bruger han udenrigspolitikken til at cementere sin indenrigspolitiske magt.

Men derudover handler det også om at øge Ruslands globale indflydelse og i så høj grad som muligt være med til at beslutte, hvordan det internationale system skal indrettes, så det svarer til Ruslands ønsker.

Og hvordan vil det internationale system, indrettet efter Ruslands ønsker, så adskille sig fra det, vi har i dag?

Staten vil være suveræn, og den vil indrette sig, som staten har lyst til. Andre skal ikke blande sig og skal ikke påtvinge andre stater deres systemer. Man skal i stedet anerkende forskelligheden i forskellige systemer. Det vil nok være en verden, hvor stater er lidt mere kyniske og ser lidt mere på nationale interesser i en gammeldags og snæver forstand. Hvor de stærke måske i lidt højere grad gør det, de vil, og så må de svagere indrette sig efter det. ◊

RUSLANDS KOLLISION MED VESTEN

2014: Rusland annekterer med militær magt Krim fra Ukraine. EU indfører sanktioner mod Rusland, og landets stemmeret i Europarådet suspenderes.

2015: EU etablerer en særlig enhed for at bekæmpe russisk misinformation om EU og imødegå russiske forsøg på at påvirke demokratiske valg i EU-lande.

2017: I sin årlige vurdering af truslerne mod Danmark kalder Forsvarets Efterretningstjeneste det "meget sandsynligt, at Rusland vil målrette og tilpasse påvirkningskampagner mod Danmark".

2018: USA rejser tiltale mod 13 russere for bevidst at forsøge at påvirke det amerikanske valg og underminere befolkningens tiltro til demokratiet. Rusland afviser anklagen som "absurd".

2018: I England bliver en tidligere russisk spion og hans datter fundet bevidstløse på en bänk. England anklager Rusland for at have givet dem nervegift, og flere EU-lande, herunder Danmark, samt USA og Canada udviser russiske diplomater. Den britiske regering annoncerer, at man fra politisk side også vil boykotte VM i Rusland.

Det vil nok være en verden, hvor stater er lidt mere kyniske

Flemming Splidsboel

FORTABT I PARADIS

Australien har anbragt i hundredvis af flygtninge under kummerlige forhold i lejre på afsidesliggende øer. En straf i stedet for beskyttelse, mener Amnesty. Alligevel overvejer Europa at kopiere strategien. AMNESTY har besøgt flygtningene på Manus Island.

Af Per Liljas | Foto Jonas Gratzer

Karam Zahirian måtte efterlade alt, hvad han ejede, da han flygtede fra Iran. Sit arkitektfirma. Sine to huse. Sin hustru, der var gravid i niende måned. Der var ikke tid til noget, truslen, som han ikke tør fortælle os om, var for stor. I stedet befandt han sig kort tid efter i en båd på åbent hav mellem Indonesien og Australien. Til alt held fandt han også en ven ved sin side. Ligeledes en kurder, endda fra samme landsby.

”Reza Barati var altid glad. Hjalp folk til at slappe af, gav dem sin egen mad. Han snakkede hele tiden om, at han ville gifte sig i Australien, og at vores familier kunne besøge hinanden”.

Det håb blev slukket fem dage, før de ankom, da den australske regering nægtede alle båd-flygtninge adgang til landet. I stedet blev de sendt til et interneringscenter på Manus Island i Papua Ny Guinea. Barati holdt humøret oppe og studerede engelsk. Den 17. februar sad han som sædvanlig i klasseværelset, da elektriciteten pludselig blev afbrudt, og området blev stormet.

Zahirian gemte sig. Han så Barati forlade klasseværelset. Blive slået ned. Sparket i hovedet. Igen og igen, indtil han ikke længere trak vejret.

”Hver eneste nat tænker jeg på, at jeg burde have hjulpet ham, men jeg var fej. Nogle af dem havde skydevåben, andre lange knive. Jeg så en mand få sit ene øje stukket ud”.

Op mod hundrede mænd kom til skade den dag, da vagter og lokalbefolkning angreb flygtningene. Overfaldet blev omtalt i internationale medier, og de vagter, som havde dræbt Barati, blev i al hast fløjet hjem til Australien, men blev aldrig stillet for en dommer. Zahirian og et andet vidne modtog dødstrusler.

”En gang troede jeg, at Australiens regering tager sig af mennesker, fordi de er et demokrati. Nu forstår jeg, at de er som alle andre. Endda værre, for de er løgnhalse. De siger, at de vil tage vare på dig, men bagefter myrder de dig alligevel”.

Det var i 2013, at Australien begyndte at internere båd-flygtninge uden for landets egne ▶

Karam Zahirian fra Iran sidder i ventesalen på det lokale sygehus i Manus' hovedstad, Lorengau. Seks flygtninge har mistet livet på øen på grund af utilstrækkelig adgang til lægehjælp.

- ▶ grænser. I løbet af kun et år faldt antallet af tilrejsende fra 20.000 til nul. Nu fristes europæiske politikere til at kopiere metoden. Man taler om at iværksætte en mere "human" løsning, så man kan undgå dødsfald på havet. Men det humane har aldrig været noget mål i sig selv i Australien. Tværtimod. Regeringen har udtrykkeligt sagt, at dens eneste mål har været at skræmme kommende flygtninge væk. I en rapport fra februar 2018 beskriver Amnesty et system med ligegyldighed og umenneskelighed. Virkeligheden bag statistikkerne dukker op i møder med flygtningene på de afsides øer.

Et større fængsel

Manus Island kunne have været et turistmål: Krystalklart vand, skibsvrag fra anden verdenskrig, og en venlig polynesisk befolkning. Men øen ligger lidt for langt fra alting, og hovedstaden Lorengau minder mest om en mineby. Før i tiden fiskede folk og høstede deres afgrøder. Nu, efter at en arbejdsgiver – flygtningelejren – er kommet til byen, søger de allesammen arbejde. Penge har fået større og større betydning, og priserne er steget. Folk er flyttet til udefra. Store firehjulstrækkere river nyreparerede gader op, samtidig med at folk i snevevis venter på busser, som sjældent kommer. Her er både arbejdsboom og arbejdsmangel. Kriminalitet er et problem. Der er meget druk og mange slagsmål.

Det er en særpræget skueplads for det globale flygtningepuslespil. Papua Ny Guinea har aldrig haft nogen infrastruktur for flygtninge. Men i fem år har der nu siddet godt og vel 600 mænd her. De første tre år var de spærret inde på en flådestation. Derefter fastslog Papua Ny Guineas højesteret, at dette var ulovligt, så nu bevæger de sig frit omkring i samfundet. "Et større fængsel", som nogle af dem beskriver det. Det er de færreste, der selv midt på dagen føler sig tilstrækkeligt trygge til at gå alene omkring. De fleste bliver inde i lejren. En håndfuld går med til at

mødes med os på vores hotel. Ari Sirwan, en 26-årig mand med voldsomme ar på overkroppen, fortæller, at han for det meste ligger i sin seng.

"Er det logisk, at nogen skulle foretrække at være i fængsel? Jeg orker ikke en gang snakke med min mor længere. Efter et par minutter bryder jeg altid sammen".

Alle flygtningelejre er fyldt af lidelse. Traumatiske erindringer, ufrihed, livet sat på standby. Men de australske lejre på Manus og Nauru er også andet og mere. Oprindeligt blev de oprettet i 2001 i forbindelse med en valgkamp og angrebene på World Trade Center. Det medførte et skift i Australiens flygtningedebat. Pludselig begyndte de, som ankom i båd, at blive kaldt "illegale", "terrorister" og endda "barnemordere". Det banede vejen for en ny stra-

FLYGTNINGE VINDER RETSSAG

I 2014 blev de australske myndigheder sagsøgt på vegne af 1905 flygtninge og asylansøgere, der havde været tilbageholdt på øen Manus. Advokatfirmaet, der førte sagen, beskrev i retten detaljeret de krænkende forhold for flygtningene; de samme forhold, som Amnesty løbende har dokumenteret. Retssagen endte med et historisk forlig, hvor de knap 2.000 nuværende og tidligere tilbageholdte flygtninge fik en erstatning på omkring 450 millioner kroner. Sagen medførte dog ikke, at flygtningene fik ret til at tage ophold i Australien.

Amnesty har i årevis lagt pres på den australske regering for at sikre, at de beskytter flygtningene imod overgreb fra lokalbefolkningen og giver dem mulighed for at komme til Australien og få den beskyttelse, de har brug for.

”

I fem år har mit
navn været MEG45.
Ingen bruger mit
rigtige navn.

Behrouz Boochani

Behrouz Boochani (i midten) og Ari Sirwan (t.h.) går gennem et lokalt marked på Manus.

Kurdiske Behrouz Boochani står uden for den militære flådebase, hvor han og de andre flygtninge var indespærret de første tre år på Manus.

- tegi, hvor den australske regering indgik aftaler med nabo-lande og private fængselsvirksomheder om håndteringen af flygtninge. Kritik førte til, at den næste regering lukkede lejrene, men da flygtningebådene vendte tilbage, ændrede man igen politik. Og forholdene blev endnu værre. Manus Island måtte huse fire gange så mange mennesker. Tropiske sygdomme florerede. Usikkerhed plagede. Men værst af alt, fortæller de flygtninge, vi møder, var den totale mangel på sympati.

Fem år uden navn

Behrouz Boochani tænder sin håndrullede cigaret igen. Røgen cirkler forbi hans magre træk, som er indrammet af hans lange hår og skæg. Nogle af lejrens vagtmænd kalder ham Jesus. En af de få undtagelser i den ellers konsekvent inhumane behandling af flygtningene.

”I fem år har mit navn været MEG45. Ingen bruger mit rigtige navn. Hvis jeg selv bruger det, får jeg ingen mad. Det er en lille ting, men en af mange. Og efter et stykke tid har det en stor effekt”.

Alle flygtninge har en historie om, hvordan de er blevet berøvet deres identitet. Over for lokalbefolkningen er de blevet beskrevet som terrorister. Et ironisk faktum med tanke på alle dem, som er flygtet fra ekstremistiske grupper. Men med tanke på den vold, som det sandsynligvis har affødt – såsom mordet på Barati – er der ingen, der ler.

Før det australske valg i 2016 fik Behrouz Boochani i

en livetransmitteret TV-udsendelse mulighed for at stille et spørgsmål til den australske premierminister Malcolm Turnbull.

”Hvad er min forbrydelse?” spurgte han.

”Det var min største sejr, for jeg viste omverdenen, at vi er mennesker, vi er ikke blevet nedbrudt, vi er her stadig”.

Behrouz Boochani er journalist og har skrevet snesevis af artikler til australske medier om situationen på Manus. Nu er han ved at udgive sin første roman.

”Jeg vil beskrive flygtninge som mennesker, ikke som engle eller dæmoner. Jeg vil gerne vise livet her. Så er det op til læserne, hvad de synes om det”.

En trend der kan kopieres

Mange af flygtningene lider af psykiske lidelser. Det er ikke ualmindeligt med flere selvmordsforsøg hver uge. Paige West, professor i antropologi på Columbia University og Barnard College i New York og ekspert i Papua Ny Guinea, siger efter en undersøgelse på Manus, at psykiske lidelser også har ramt en stor del af de mennesker, som har været i kontakt med flygtningeprogrammet. Hendes forskerkollega J. C. Salyer, der er advokat og antropolog på Barnard College, fremlægger endnu flere konsekvenser end disse. Blandt andet geopolitiske, hvor Australien som tidligere kolonimagt længe har været den dominerende faktor i Papua Ny Guinea.

”Den måde, som flygtningelejren er blevet drevet på, er blevet betragtet som koloniagtig og respektløs og har åbnet for større kinesisk indflydelse i landet. Desuden styrer

”

Hver eneste nat tænker jeg på, at jeg burde have hjulpet ham, men jeg var fej.

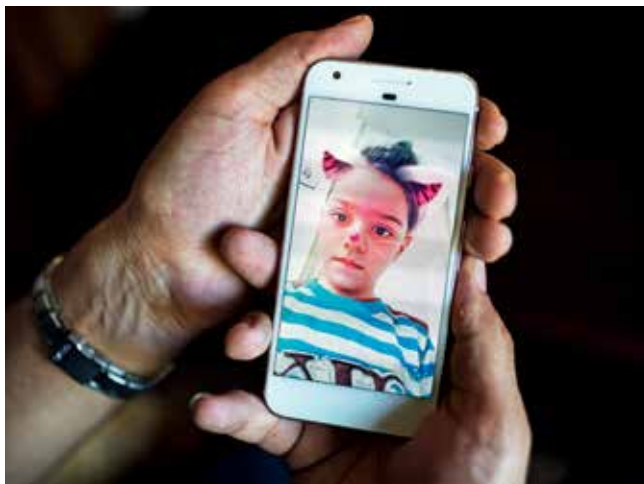

SKRIV UNDER

Flygtninge skal hjælpes, ikke straffes. Sms **HJÆLP** til 1252 (det koster 0 kr. + alm. sms-takst) og skriv under på, at asylansøgere og flygtninge på Manus Island skal sikres beskyttelse i Australien eller i et andet sikkert land.

(Når du skriver under, tilmelder du dig automatisk vores Lifeline-netværk, hvor du får 2-3 aktioner om måneden via sms. Er du allerede med, fortsætter din tilmelding bare).

Karam Zahirian holder kontakt med sin søn i Iran via snapchat. Han måtte flygte fra landet, da hans kone var gravid i 9. måned og har aldrig mødt sin søn.

”
Min søn siger, at han vil komme og redde mig fra de dårlige mennesker, som holder mig fanget.

Karam Zahirian

verden hen imod at have et strammere greb om flygtninge. På den måde har Australien skabt en trend, som andre senere kan kopiere”.

Europæiske politikere fra det yderste højre har længe fremhævet Australiens flygtningepolitik som et forbillede. I dag, hvor deres partier er blevet større, har ideen fået almen gennemslagskraft. Frankrig er for eksempel begyndt at behandle asylansøgnings i Niger. Østrigs regering fører kampagne for et stærkt grænsedeforsvar til havs. Og i februar foreslog de danske socialdemokrater, at asylansøgere i Danmark skal sendes til uspecificerede, danskdrejede lejre i Nordafrika. Marie Walter-Franke, forsker på Jacques Delorsinstituttet i Berlin, pointerer, at dette er i direkte strid med international ret.

”Mennesker, som bliver tilbageholdt i lejre, risikerer at blive udelukket fra adgang til nogen, som kan forsvare deres rettigheder. Især hvis lejren ligger langt borte”, siger hun.

Vil redde sin far

En lille dreng holder et legetøjsvåben frem. På en video. Videobilledet hopper, og lyden knaser, men Karam Zahirian forstår og griner.

”Min søn siger, at han vil komme og redde mig fra de dårlige mennesker, som holder mig fanget”, forklarer han.

Det tog et halvt år, før Zahirian kunne få et billede af sin førstefødte at se. Nu snakker de sammen hver dag. Men det er ikke alle samtaler, der er lige positive.

”Han kalder mig for en løgner, når jeg siger at jeg kommer hjem, men aldrig kommer. Jeg har brug for dig, siger han, det eneste jeg ønsker, er at have dig her. Hvordan kan jeg stole på, at du også vil det?”

I realiteten er Karam Zahirian og de andre flygtninge strandet på øen uden mulighed for at komme væk. Selvom USA er begyndt at tage imod nogle flygtninge, og New Zealand har accepteret at tage imod 150 personer, går processen langsomt, især for iranere. Om natten kommer tanker om selvmord.

”En gang skar jeg mig selv, men holdt op i tide. Men nu må jeg snart komme ud. Jeg kan ikke tage meget mere”, siger Karam Zahirian. Ø

Oversættelse fra svensk af Mogens Bähncke.

DANSKE POLITIKERE ROSER AUSTRALSK MODEL

Regeringer verden over har skævet til den australske model for inspiration. Det gælder også danske politikere:

Martin Henriksen, DF, august 2016:

” Der er jo problemer forbundet med hvad som helst. Og det er jo en model, der har vist sig at være utroligt effektiv i forhold til det, der var den australske regerings mål, nemlig at minimere antallet af bådflygtninge og druknede.

Henrik Sass Larsen, S, maj 2017:

” I Australien har man indført et system, hvor alle spontane bådflygtninge afvises og fragtes til en ø, hvorfra al asylbehandling foregår. Det har så stort set stoppet de spontane flygtninge. I Canada sender de funktionærer til flygtningelejre og udvælger nøje den arbejdskraft, de har brug for. Det er min overbevisning, at vi skal gøre det samme i Danmark. Det er os, der skal styre det - og ikke menneskesmuglerne.

Marcus Knuth, V, september 2016

” Vi skal passe på med at kopiere alt, hvad Australien gør. Men Australien er medlem af de samme FN-konventioner som os, og de har kunnet gøre nogle ting anderledes, som kan blive interessante for Danmark på et tidspunkt (...) Der er større råderum for, hvad man kan gøre inden for konventionerne, end vi hidtil har udnyttet i Danmark.

”

Jeg vil stå der,
hvor jeg kan forene
mennesker.

”Det er så nemt at hade og skabe splid”

Sara Omar har skabt stor debat med sin romandebut ”Dødevaskeren”, der beskriver undertrykkelse, diskrimination og social kontrol af kvinder i Kurdistan, Mellemøsten og nogle muslimske kredse i Vesten. Selv glæder hun sig over, at kvinder her i Danmark og ude i verden har fået mod til at stå frem med deres oplevelser efter at have læst hendes bog.

Af Roberto Zacharias |
Foto Lærke Posselt

Sara Omar
Forfatter

Født 1986. Har boet i Danmark siden 2001. Opvokset i Kurdistan, men måtte flygte derfra i slutningen af 1990'erne på grund af krig. Kandidatstuderende i statskundskab og bestyrelsesmedlem i flere af Danmarks kvindeorganisationer. Hendes romandebut, ”Dødevaskeren”, er inspireret af virkelige hændelser.

Hvad fik dig til at skrive ”Dødevaskeren”?

Jeg følte, at verden havde brug for en ærlig og uselvsk stemme. En stemme, som kunne ofre sig i en kamp, som forhåbentlig på sigt kunne bære frugt. Det eneste, jeg havde tilbage, var ord. Og dem måtte jeg bruge på den rigtige måde. I det øjeblik, jeg bestemte mig for at skrive, vidste jeg også, at det ansvar, jeg nu påtog mig, var stort – og at det kun var begyndelsen.

Hvilke mennesker ville du gerne nå med bogen?

”Dødevaskeren” er skrevet til verdens kvinder og piger. Men også til mændene. Jeg håber, at den kan være med til at danne en ny selvforståelse hos folk. Jeg har taget udgangspunkt i den kultur, jeg er vokset op med og vil især gerne nå ind til dem, der bliver undertrykt og dem, der undertrykker. Jeg kritiserer, men jeg dæmoniserer eller diskriminerer ikke. Jeg vil aldrig nogensinde komme dertil, hvor jeg accepterer ondskaben. Men jeg gerne tilnærme mig en forståelse af den. Det er så nemt at hade og skabe splid mellem mennesker, men jeg vil stå der, hvor jeg kan forene mennesker. Hvor jeg kan inspirere og forhåbentlig motivere mine medsøstre og brødre.

Hvilke konsekvenser har det haft for dig at skrive ”Dødevaskeren”?

Jeg har risikeret alt i denne kamp, men det er det hele værd, og jeg ville gøre det hele igen. Selv om jeg ofrer meget, får jeg også rigtigt meget tilbage i form af henvendelser fra mennesker, der fortæller, hvad ”Dødevaskeren” har gjort ved og for dem. Blandt andet kvinder, der selv har været udsat for incest, social kontrol eller undertrykkelse. Og drenge, der fortæller om de forventninger, der er til at være en mand.

Hvad har gjort mest indtryk på dig i den forbindelse?

Det var et kurdisk arrangement i Høje Taastrup, hvor en skeptisk mand rejste sig op og sagde ”Sådan er vores kultur og religion ikke! – sådan er vores folk ikke!”. Jeg skulle til at svare ham,

da en kvinde rejste sig op og sagde, at hun var blevet udsat for seksuelle overgreb som fireårig af sin egen familie. Jeg kunne mærke, at publikum begyndte at røre på sig, og at kvinderne begyndte at få mod. En kvinde, der rystede over hele kroppen, fortalte, at hun var blevet udsat for en seksuel krænkelse i den basar, som jeg beskriver i bogen. Pludselig rejste en mand sig op og sagde, at han havde været øjenvidne til det hele, fordi han havde haft butik i den basar. Det var et terapeutisk forløb for alle. Og han, der havde kritiseret mig i starten, kom bagefter hen og gav mig hånden og sagde, at han ikke vidste, at problemets omfang var så stort – og at han ville hjælpe mig med at promovere min bog, hvis den kom på kurdisk. Så han rykkede sig fra at være en aggressiv mand med fråde om munden til en blød og forstående mand. Der kunne jeg se, at ord har magt.

Din bog er blevet brugt af folk, der kæmper en politisk kamp imod islam. Hvordan har du tacklet det?

Jeg tillader ikke mig selv at blive brugt som ammunition i kampen mod islam. Uanset hvilken side, du tilhører som ekstremist, så er det jo fuldstændig det samme. Det eneste formål er at skabe splid mellem mennesker. Jeg er udelukkende ude på at forbedre og finde løsninger.

Hvordan når vi så frem til en situation, hvor tingene er anderledes?

De mennesker, jeg snakker om, er jo ikke bare figurer i en bog – de befinder sig derude på skoler og arbejdsmarked og i forskellige verdensdele. Jeg har tilladt mig at kritisere begge politiske fløje. Venstrefløjen er velmenende og har kæmpet en kamp for, at vi kan være her. Det sætter jeg selvfølgelig stor pris på. Men de skal ikke være så berøringsangste. Hvis en pige skal med på studietur, skal de da støtte hende i stedet for at sige, at de godt forstår, at hun ikke kan på grund af sin kultur. Det her er en fælles kamp, der lige så meget handler om de næste generationer.

> AMNESTY DOKUMENTERER

Amnesty Internationals mission er at dokumentere og aktionere imod alvorlige krænkelse af menneskerettighederne. Over 70 researchere udarbejder hvert år omkring 100 rapporter om brud på menneskerettighederne verden rundt. I hvert nummer sætter AMNESTY fokus på en udvalgt rapport.

Foto: Michael Uvemedindocmapping.net

Niger Delta, Nigeria.
Afkodere finder dusinvis af olieudslip, som indikerer grov uagtsomhed fra Shell og Evi.

Detektiv med en internetforbindelse

I tusindvis af helt almindelige mennesker hjælper i disse år Amnesty med at afdække alvorlige menneskerettighedskrænkelser. Med en computer og en internetforbindelse har aktivisterne i Amnestys nye "afkoder"-netværk allerede undersøgt militærets angreb på civile i Sudan og i dusinvis af olieudslip i Nigeria – og de er først lige begyndt.

Af Bjarke Windahl Pedersen

I marts måned kontaktede Amnesty International regeringen i Nigeria og bad den undersøge i alt 89 olieudslip i Niger Delta, hvor lokale nigerianere i årevis har fået deres livsgrundlag ødelagt efter voldsomme olieudslip.

Forinden havde Amnesty afdækket, at oliegianterne Shell og Eni reagerer alt for langsomt på olieudslip, og at de i en række sager har offentliggjort misvisende information om grunden til og omfanget af olieudslippene. Det kan betyde, at de ramte lokalsamfund ikke modtager den kompensation, som de ellers har krav på.

Amnesty har afsløret, hvordan Shell underdrev omfanget af to massive olieudslip, som dræbte fiskebe-

standen og berøvede lokale beboere deres livsgrundlag. Efter pres fra Amnesty endte Shell dengang med at betale de lokale 526 millioner kroner i erstatning. Siden er arbejdet fortsat, men med en kæmpe udfordring: For at få et retvisende billede af olieudslippene har det været nødvendigt at gennemgå alle olieselskabernes rapporter om udslip og sammenholde dem med eksempelvis fotografier af olierørene. Tusinder af dokumenter og fotos, som Amnestys researchere ville have vanskeligt ved at nå igennem, selvom de vidste, at de gemte på afgørende informationer.

Derfor tog Amnesty et nyt redskab i brug, fortæller Milena Marin, der le-

der Amnestys netværk af online-aktivister, de såkaldte "afkodere":

"Vores afkodere havde noget, vi selv manglede. De havde tid. De var mange. De kunne hurtigt gøre et stykke arbejde, som ville have taget os meget lang tid, og som vores researchere måske aldrig havde kunne løfte".

Mød Amnestys "afkodere"

Kort fortalt er "afkoderne" Amnestys nye globale korps af frivillige detektiver, som i fællesskab online foran hver deres skærm og fra hver deres del af verden er med til at undersøge menneskerettighedsbrud. Det kræver en kort online træning, men herefter

Darfur, Sudan.

Afkodere gennemgår tusindvis af satellitfotos og finder frem til landsbyer, ramt af angreb.

kan enhver med en smartphone eller en computer blive ”afkoder” og hjælpe Amnesty’s researchere med at indsamle og systematisere data fra satellitter, fotografier og andre dokumenter.

I 2016 hjalp afkoderne første gang Amnesty med at indsamle beviser på, at talrige landsbyer i Darfur var blevet angrebet af den sudanesiske hær og dens allierede militser. Mere end 28.600 mennesker brugte her mere end 9.000 timer på at hjælpe Amnesty med at analysere satellitfotos, der samlet set dækkede mere end 326.000 kvadratkilometer land. Dernæst hjalp afkoderne Amnesty med at sammenligne før-og-efter-satellitfotos af landsbyer, hvor ændringer – for eksempel i form af nedbrændte huse – trådte tydeligt frem. I sidste ende gjorde det store frivillige detektivarbejde Amnesty i stand til at bevise, at militæret systematisk havde angrebet civile.

I Niger Delta hjalp afkoderne Amnesty med at undersøge oliefirmaernes reaktionstid på olieudslip. De fandt massive forsinkelser. Nogle udslip fik lov til at fortsætte i måneder, efter at de først var blevet indrapporteret. Den længste responstid, som blev registreret, kom fra Eni, der brugte 430 dage på at reagere på et olieudslip i området Bayelsa. Amnestys afkoderne fandt også en række sager, hvor fotografier viste tegn på andre årsager til olieud-

slippene, end olieselskaberne selv anførte. Eksempelvis fandt de sager, hvor olieselskaberne hævdede, at olierør havde været udsat for hærværk, men hvor fotografier fra rapporterne syntes at vise, at udslippene mere sandsynligt skyldtes almindeligt nedbrydning over lang tid.

”De lavede et fantastisk stykke detektivarbejde”, siger Milena Marin og uddyber:

”Helt grundlæggende forvandlede de en ekstremt stor bunke af dokumenter til en struktureret database, som vores researchere kunne analysere”.

En afgørende hjælp

Efter at afkoderne havde gennemtrawlet oliegi-ganternes rapporter fra Niger Delta, tog Amnestys egne researchere over, forklarer Milena Marin.

Kort fortalt tog de alt, som afkoderne havde fundet frem til, og undersøgte det i dybden gennem missioner på jorden, interviews med lokale kilder, og konsultationer med uafhængige eksperter.

Et symptomatisk billede på, hvordan samarbejdet mellem de frivillige detektiver og Amnestys professionelle researchere fungerer, mener Milena Marin:

”Researchere er stadig helt afgørende. Men vi kan hjælpe dem med at gøre deres arbejde hurtigere og til at dække mere”.

Men hvordan sikrer Amnesty sig mod, at det frivillige netværk ikke bliver infiltreret af mennesker, som af den ene eller anden grund blot ønsker at stikke en kæp i hjulet på Amnestys research?

”Vi stoler aldrig på den første afkoder, som fortæller os, at noget ser suspækt ud. Vi stiller de samme simple spørgsmål til mange afkoderne, som arbejder på den samme sag, men uafhængigt af hinanden. Vi kigger på deres aktivitet og tjekker for eksempel, om en enkelt afkoder konstant er uenig med alle andre. Men vi har også en online platform, hvor vi taler med dem, og der kan vi se, at vores afkoderne helt overvejende er oprigtigt engagerede mennesker, som gerne vil forsvare menneskerettighederne og hjælpe andre”, siger Milena Marin. ☞

AKTIVISTER MOD OLIEGIGANTER

3.545

mennesker fra **142** lande gik Shell og Eni efter i sømmene.

De besvarede **163.063** spørgsmål.

De brugte **1.300** arbejdstimer, svarende til otte måneders fuldtidsarbejde.

Hvert **minut** gik med at hjælpe beboerne i Niger Delta med at afdække sandheden.

BLIV AFKODER FOR AMNESTY

Har du en computer, internetforbindelse og lyst til at arbejde for menneskerettighederne? Så kan du også blive afkoder. Du tilmelder dig online, gennemgår en kort træning, og derefter kontakter Amnesty dig, når vi næste gang har brug for dig til at undersøge og afdække menneskerettighedsproblemer verden over. I vores aktuelle projekt kan du være med til at undersøge online vold og chikane mod kvinder.

www.amnesty.dk/afkoder

Enken mod olie-giganten

I over 20 år har Esther Kiobel kæmpet for at få olieselskabet Shell til at vedkende sig ansvaret for hendes mands henrettelse i Nigeria. Nu er retssagen mod Shell endelig i gang.

Af Marnix de Bruyne

”Han var en ægtefælle, en far, en bror. Men ikke en kriminel”. Lidt sammenkrøbet sidder 54-årige Esther Kiobel i Amnesty Hollands kontor, stadigvæk med jakke på og en uldbaret på hovedet.

Det er mere end 21 år siden, den nigerianske militærregering henrettede hendes mand, Barinem Kiobel, samt otte andre aktivister fra Ogoni-folket efter en skueproces af en retssag. Men når Esther Kiobel taler om det, er det, som om det skete i går. Først knækker hendes stemme, og lidt efter følger tårerne. ”De har hængt en uskyldig person”, siger hun med presset stemme om sin ægtefælle. ”Det eneste, jeg vil, er at rense hans navn og stille de skyldige til ansvar”.

Nok fremstår Esther Kiobel sårbar.

Men hun har kæmpet i årevis og har nu påbegyndt en ny fase af sin kamp for retfærdighed. Sammen med tre andre nigerianske enker lagde hun sidste år sag an mod Shell ved domstolen i Haag. Kvinderne anklager olieselskabet for at være medskyldig i henrettelsen af ’Ogoni-9’, de ni mænd, der i 1995 blev henrettet efter en række protester mod Shells olieudvinding.

Shell har støttet og finansieret militærets vold mod ogoni-folket og har ikke brugt sin store indflydelse for at undgå henrettelserne, mener de fire sagsøgere.

De anser Shell for at være medskyldig i deres mænds død.

Plastikpose fyldt med papirer

Esther Kiobel har spredt indholdet af en plastikpose fyldt med papirer ud på bordet: Udklip fra nigerianske aviser, breve fra pårørende og andre vidnesbyrd. Mens hun fortæller sin historie her i Amnesty-kontoret, er

stævningen mod Shell stadigvæk under udarbejdelse. Amnesty støtter Esther Kiobels kamp, også økonomisk, hvilket har gjort det muligt at udvide efterforskningen og indhente mere bevismateriale.

Indholdet fra Esthers plasticpose tæller blandt andet en håndskreven seddel af en Charles Danwi, hvis belastende vidneudsagn mod ogoni-lederne var et af beviserne under skueprocessen. På denne seddel forklarer han dog, at han afgav sin tidligere forklaring under pres og i angst for sin sikkerhed, og at han modtog 30 tusinde naira af Shell (dengang næsten hundrede dollar) for at afgive falsk forklaring. Tribunalen, der afholdt sagen mod mændene, ignorerede dog den nye forklaring, som Danwi allerede dengang havde distribueret fra et skjulested.

Tilbød ministerpost

’Abacha’s revenge’ skrider en overskrift på en artikel i et nigeriansk tidsskrift fra 1995. Artiklen fortæller blandt andet, hvordan general Sani Abacha, lederen af Nigerias militærregering, tilbød en ministerpost til forfatteren og forretningsmand Ken Saro-Wiwa, den mest kendte af Ogoni-9. Med tilbuddet håbede han at kunne få Ken Saro-Wiwa til at løsrive sig fra Bevægelsen for ogoni-folkets overlevelse (Mosop), som Ken

”

Jeg tror, at Gud valgte at holde mig i live, så jeg kan fortælle denne historie.

Esther Kiobel

ANKLAGERNE MOD SHELL

Sagsøgerne i sagen mod Shell er Esther Kiobel (1964), Victoria Bera (1970), Blessing Kem Nordu (1958) samt Charity Levula (1976). De fire kvinder anklager Shell for at være medskyldig i henrettelserne af deres mænd. De ni mænd blev henrettet af Nigerias militærregering i november 1995 efter en række protester mod olieudvinding og forurening i Niger Delta-regionen. Enkerne kræver kompensation og at Shell offentligt undskylder sin rolle i retssagen mod de ni mænd.

Esther Kiobel har taget kampen op mod et af verdens største olieselskaber, Shell, som hun anklager for at have medvirket til mordet på hendes mand.

Saro-Wiwa selv havde stiftet. Han nægtede dog og fik i stedet for en ministerpost militærlederens vrede på nakken.

Voldsom forurening

I selvbiografien *In The Shadow Of A Saint* (2000) beskriver Ken Saro-Wiwas søn, Ken Wiwa, sin far. Den piberygende, indtagende forfatter til mindst 25 bøger, stillede sig i spidsen for de 500.000 ogonier, en indfødt befolkningsgruppe i Niger Delta i det

sydlige Nigeria, der på trods af årtier af olieudvinding levede og lever i fattigdom på grund af olieudslip og voldsom forurening.

I 1991 fik Ken Saro-Wiwa alle stammehøvdinge i Ogoniland til at underskrive et krav til myndighederne om politisk uafhængighed samt en retfærdig del af olieudbyttet til at kunne udvikle deres region. I januar 1993 demonstrerede 300.000 mennesker fra ogonifolket for at vise deres opbakning til kravene. De erklærede

Shell for persona non grata i Ogoniland, medmindre selskabet betalte ni milliarder dollars som kompensation for forureningen og de mistede olieindtægter. Som følge af dette stoppede Shell olieudvindingen i området.

Hæren brugte derimod den fredelige demonstration som startskud for undertrykkelsen af modstanderne. Da Shell i april samme år anlagde en ny rørledning i Ogoniland, åbnede militæret ild mod dem, der demonstrerede. I juli skød og dræbte hæren 130 ogonier, da de vendte tilbage fra en fiskeekspedition i det nærliggende Cameroun.

Undertrykkelsen og frygten for hæren skabte splittelse blandt ogonifolket. Da rygterne svirrede om, at Ken Saro-Wiwa var blevet anholdt, brød der optøjer ud i byen Giokoo. Fire ogonistammehøvdinge blev dræbt. Hæren anholdt Saro-Wiwa samt fjorten ligesindede og anklagede dem for at have ansporet unge ogonimænd til at begå drabene.

Esthers mand, Barinem Kiobel, var på det tidspunkt kommissær for handel, industri og turisme i delstaten Rivers State, hvor Ogoniland ligger. Han var ikke medlem af Mosopbevægelsen, da det var forbudt for embedsmænd. Men i hjertet støttede han Mosop, fortæller Esther Kiobel. "Alle ogonier er Mosop, altid. Også min mand".

Hun fortæller om et hemmeligt møde i 1994, hvor ansatte i Shell var til stede, og hvor guvernøren forsøgte at bestikke hendes mand.

"De ville af med Ken Saro-Wiwa, og bad min mand om at samarbejde med dem. Men han nægtede. 'Ét: jeg er ogoni. To: Jeg elsker mit folk', sagde han. Fra det øjeblik betragtede de ham som fjende. Alt dette ved jeg, fordi min mand altid har delt alt med mig".

Shell forholder sig tavs

Kort derefter opstod der uro i byen Giokoo, og Barinem Kiobel tog derhen i håb om at kunne mægle. Men på grund af sin position som embedsmand blev han i stedet selv et mål for protesterne. Demonstranterne kaldte ham for 'Abachas søn' (lederen af militærregeringen, red.).

► ”En lokal leder hev min mand med ind i et lille tempel. Ingen må betræde sådan et helligt område ifølge vores traditioner, så her var han i sikkerhed. Ellers havde han måske været den femte ogoni, som var blevet dræbt i Giokoo”, siger Esther Kiobel.

For at komme i sikkerhed søgte Barinem Kiobel tilflugt på en marinstation, men i stedet for at

finde sikkerhed blev han tilbageholdt.

”Han var anholdt, inden han selv var klar over det”, siger Esther.

Før og under retssagen forholdt Shell sig tavs.

”Selskabet kunne have fordømt anholdelserne og retssagen. Men ikke engang det har Shell nogensinde gjort”, fortæller Channa Samkalden, der er advokat for de fire enker, på sit kontor i Amsterdam.

”Først da dødsstraffen var en kendsgerning, sendte Shell – efter sigende – et brev til regimet, med opfordring til at overveje benådning. Men i brevet er der ikke et ord om det uretfærdige sagsforløb før og under retssagen. Og samtidig talte Shell intensivt med regeringen om et stort gasprojekt. For driften skulle jo fortsætte. En måned efter retssagen var kontrakten underskrevet”.

Chana Samkalden er ikke i tvivl:

”Havde Shell handlet anderledes, var mændene aldrig blevet henrettet”.

Tasker fyldt med penge

Hvor stor Shells rolle var i henrettelserne, beskrives i stævningen.

Chana Samkalden fremfører dokumentet, der fylder 135 sider. Der er blevet brugt i hundredvis af timers arbejde på det.

Kapitlerne, der beskriver det vigtigste bevismateriale, minder om en spændingsroman. Shells notater samt udsagn fra sikkerhedsbetjente og an-

dre vidner tegner et billede af et selskab, der sammen med militæret har ét fælles mål: at stoppe ogoni-protesterne og genoptage olieudvindingen i Ogoniland.

Oftest indskærper Shell militæret at yde ”enhver form for hjælp” for at ”minimere forstyrrelserne”. Shell påpeger i lækkede notater den ”alarmende” faldende olieproduktion, som ikke er i ”landets interesse”.

I et hemmeligt notat fra 1994 udtaler chefen for sikkerhedstjenesten i Rivers State:

”Shells operationer er fortsat umulige, medmindre der udføres nådesløse militære operationer”. Et vidne fortæller, hvordan man tre gange overbragte store tasker fyldt med Shells penge til netop denne chef for sikkerhedsstyrkerne.

Ydermere hjalp Shell militæret med at anskaffe helikoptere og våben. Olieselskabet stiftede sit eget politikorps, bestående af cirka 1200 betjente, og udbetalte pengebeløb til

”

Selskabet kunne have fordømt anholdelserne og retssagen. Men ikke engang det har Shell gjort.

Channa Samkalden, advokat

I Port Harcourt, Nigeria, opfordrer aktivister, lokale organisationer og Amnesty Shell til at vedkende sig ansvaret for olieudslippene, udbetale erstatning til de berørte, og rydde op efter sig.

Foto: Privat

Ken Saro-Wiwa (foran til højre) og Barinem Kiobel (bagved) ved en militærdomstol i 1995.

Mopol, en berøgtet enhed fra militærpolitiet, selvom det allerede dengang stod klart, at politiet var ansvarlig for volden mod ogonierne, til tider med døden til følge.

Da retssagen mod Ogoni-9 endelig begyndte, var en af Shells advokater til stede ved retsmøderne for at rapportere. Broren til den anholdte Ken Saro-Wiwa blev efter sigende inviteret til et møde med den lokale Shell-direktør Brian Anderson, der fortalte ham, at retssagens udfald kunne påvirkes, hvis Mosop ville stoppe protesterne mod Shell.

”Shell benægtede efterfølgende Andersens udtalelser, men to vidner bekræfter, at han sagde dette”, fortæller Chana Samkalden.

Fra cellen opfordrede Saro-Wiwa sin bror til ikke at give efter for Shells afpresning.

Advarsel til multinationale selskaber
Hvad ser Chana Samkalden nu som det mest afgørende bevis?

”Det er svært at sige. Det er virkelig en kombination af mange faktorer. Da jeg begyndte på sagen, tænkte jeg: Shell er muligvis ufrivilligt havnet i en situation, hvor de ikke har ageret hensigtsmæssigt. Men hvis man så ser på, hvordan de bestikker folk, hvordan de betaler regimet, samt det indbyrdes forhold Shell og myndighederne imellem... Igen og igen sejrer de kommercielle mål over menneskeliv og miljøet. Det er faktisk den skrappelløse tilgang, denne ondartede opportunisme, der chokerer mig mest”.

Advokaten forbereder sig på, at sagen vil vare længe. På vegne af Nigerias miljøstyrelse samt en række nigerianske landmænd er hun involveret i en anden retssag mod Shell. En sag, der begyndte i 2008, og endnu ikke er afgjort.

Hvis kvinderne vinder, er det først og fremmest vigtigt for dem selv, vurderer Chana Samkalden.

”Det er utroligt, hvor stor deres sorg stadigvæk er. Anerkendelsen af deres lidelser vil hjælpe dem med at bearbejde den. Men det vil også være en skarp advarsel til multinationale selskaber, der opererer i diktaturer og kon-

ESTHERS LANGE KAMP

1993:

omkring 300.000 personer fra ogoni-folket demonstrerer for mere selvbestemmelse, for en retfærdig andel af olieudbyttet og imod olieforurening i Ogoniland. De erklærer Shell for persona non grata i Ogoniland, indtil selskabet betaler 9 milliarder dollar i kompensation.

1993:

Statskup ledet af general Sani Abacha, der er tidligere forsvarsminister.

1994:

Fire ogonistammehøvdinge bliver dræbt under en voldsom demonstration. Femten ogoni-ledere, blandt andre Ken Saro-Wiwa og Barinem Kiobel, bliver samme dag anklaget og anholdt for drabene.

1995:

Efter en skueproces bliver ni ogoni-ledere hængt trods international kritik.

2009:

Shell indgår et opsigtsvækkende frivilligt forlig til 15,5 mio. dollar til en række efterladte efter anklager om medskyld i menneskerettighedskrænkelser i Nigeria. Shell fralægger sig dog fortsat ansvaret.

2013:

USA's højesteret beslutter, at den ikke har kompetence til at dømme i Esther Kiobels sag, som hun anlagde mod Shell i 2002, fordi Shell er hollandskejet.

2017:

Esther Kiobel samt tre andre enker lægger ved en domstol i Haag sag an mod Shell.

2018:

Shell svarer med et 311 sider langt dokument, der afviser anklagerne og blandt andet påstår at de er forældede.

Første retsmøde i sagen forventes mellem september 2018 og februar 2019. Amnesty følger sagen tæt.

Barinem Kiobel på besøg hos Shell i 1992

Foto: privat

Hvert år finder i hundrevis af olieudslip sted i Niger Delta. Oprydningen er ofte langsom og ineffektiv.

Ogoniland i det sydøstlige Nigeria ligger øst for delstatshovedstaden Port Harcourt i det frugtbare Niger Delta-område.

► fliktområder. Det er dog svært at forudsige, hvilken afgørelse dommerne vil nå frem til i denne usædvanlige sag”.

En bibel og en kam

Efter anholdelsen af hendes mand blev også Esther skydeskive for regimet. Uden retssag sad hun fængslet i tre uger, hvor hun fortæller, at chefen for sikkerhedstjenesten mishandlede hende. Kort efter henrettelserne den 10. november 1995 – ligene af Ogoni-9 blev overhældt med syre og lagt i en massegrav – flygtede hun til Benin. Der opholdt hun sig i en lejr med tusindvis af andre flygtninge, indtil hun fik at vide, at USA ville tage imod hende samt hendes syv børn – fire biologiske, tre fra ægtemandens afdøde søster.

Hun har stadigvæk mareridt fra den periode.

”Efter min mands henrettelse skulle jeg hente hans ting i fængs-

let. Han havde skrevet mit navn på et stykke papir med en rød kuglepen. For at kunne tage imod hans ting skulle jeg skrive under med den samme kuglepen. Det drejede sig om Bibelen og en kam, som der stadigvæk var hår i. Det eneste, jeg kunne gøre, var at græde. ”Er det rigtigt, at min mand allerede er blevet slået ihjel?”, spurgte jeg igen og igen”.

Hendes stemme knækker igen. Så følger et langt, dæmpet råb. ”Det var SÅ smertefuldt, det øjeblik”, siger hun. ”SÅ smertefuldt”.

Shell holder hun ansvarlig for den skade, hun har lidt.

”Jeg tror, at Gud valgte at holde mig i live, så jeg kan fortælle denne historie, så jeg kan kæmpe. Jeg vil bevise over for Nigeria, at min mand var uskyldig”. ◊

Oversat fra nederlandsk af Marijke Notenboom

”Et verdenshistorisk skridt”

Danske politikeres kritik af menneskerettighederne er i dag højlydt. Helt anderledes lød det, da Danmarks Rigsdag i 1953 enstemmigt og stolt gav sin støtte til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og oprettelsen af en domstol for Europas borgere.

Af Bjarke Windahl Pedersen

København, marts, 1953:

Det er et historisk spørgsmål, som den danske Rigsdag skal tage stilling til: Skal Danmark støtte den nyskrevne Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og den tilhørende domstol? Skal Danmark være med i det fællesskab af stater, som af egen fri vilje nu foreslår at begrænse deres egen og hinandens magt for i stedet på tværs af en række europæiske landegrænser at styrke borgernes rettigheder?

Den konservative udenrigsminister Ole Bjørn Kraft indleder forhandlingerne:

”Kampen for menneskerettighederne, for deres beskyttelse og hævvelse er måske den største sag i tiden. Ved gennemførelsen af denne konvention løfter Vestens demokratier, der har planlagt den og agter at gennemføre den, en stor kristen og humanistisk arv. Det er et verdenshistorisk skridt, der tages, når man går fra erklæringer til juridisk bindende beslutninger”, siger han, hvorefter partierne på skift tager ordet.

Næste taler er Socialdemokratiets ordfører, den tidligere prominente modstandsmand, Frode Jakobsen. Også han meddeler sit partis støtte til idéen om at gå fra FN's ikke-bindende erklæringer til nu at indføre et juridisk system i Europa:

”To principper er af afgørende betydning for denne konvention: Oprettelsen af en domstol og individets, ikke bare statens, ret til at klage, hvor menneskerettigheder krænktes. Det sidste er vigtigt. Ved en menneskerettighedernes konvention er det jo ikke stater, der skal beskyttes, men mennesker”, siger Frode Jakobsen, hvis synspunkt bakkes op af formanden for Venstres rigsdagsgruppe, Niels Elgaard:

”Det betydningsfulde ved dette forslag til rigsdagsbeslutning er derfor ikke den formulering, som frihedsrettighederne her har fået, men den omstændighed, at vi overfor vore ven-

ner i de øvrige vesteuropæiske lande forpligter os til gennem vores lovgivning at sikre disse frihedsrettigheder, og at vi af de øvrige tillige kan kræve, at disse rettigheder respekteres i deres lande”.

Et lille lands visdom

Hvis udenrigsministeren har forbedret sig på at skulle forsvare regeringens indstilling om at tilslutte sig EMRK og domstolen, har han gjort det forgæves. Et efter et meddeler partierne i Rigsdagens to kamre deres støtte, hvilket får Ole Bjørn Kraft til selv at bemærke, at hans opgave under debatten har begrænset sig til at takke ordførerne for deres opbakning.

Dog har Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre en enkelt anke: Kunne Danmark ikke have været det første land, som accepterede både konventionen og domstolen?

Til det bemærker udenrigsministeren, at hidtil har kun Irland gjort det samme:

”Måske er det symbolsk, at det er to små stater, der her går i spidsen, måske fatter vore folk bedre end de store værdien af at sikre disse rettigheder, men det er vort håb, at de andre stater, der har været medunderskrivere, hurtigt vil følge efter, så at disse menneskerettigheder, hvorom kampen står i den hele verden, kan blive sikret og beskyttet og hævdet, ikke blot for vore folk, men overalt i verden.”

Forslaget om at tiltræde konventionen og støtte oprettelsen af domstolen vedtages den 13. marts 1953 enstemmigt i Folketinget. Bare ugen efter vedtages det enstemmigt i Rigsdagens andetkammer, Landstinget. ◊

”

Ved en menneskerettighedernes konvention er det jo ikke stater, der skal beskyttes, men mennesker”

Frode Jakobsen, Socialdemokratiet

Foto: XXXXXXXXXXXXXXXX

1953: Under Venstre-statsministeren Erik Eriksen (t.h.) og den konservative udenrigsminister Ole Bjørn Kraft (t.v.) ratificerede Danmark i 1953 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

70 ÅR MED MENNESKE- RETTIGHEDER

FN's Verdenserklæring om Men-
neskerettigheder fylder 70 år
den 10. december – og det skal
vi fejre. Vi mener nemlig, at
menneskerettighederne stadig er
det bedste bud på en verden, hvor
vi kan tænke, tro, tale og leve frit
sammen.

På dette års landsmøde i april bad
vi vores medlemmer give os deres
bud.

AKTIVISME, ARRANGEMENTER OG RESULTATER

JAN BIERBAUM,

65 ÅR FRA VEJLE – FØRSTE GANG PÅ LANDSMØDE

Hvilken betydning har menneskerettighederne haft i dit liv?

Min familie har rødder i Slesvig og var danskere indtil 1864 – så var vi tyskere. Derfor er jeg opdraget meget 'anti'; anti-krig, anti-tysk og så videre. Indtil jeg gennem livserfaring og mit møde med menneskerettighederne nåede frem til, at tyskere jo er fuldstændig ligesom mig. Menneskerettighederne har for mig været en udviklingsrejse og et opgør med de fordomme, jeg havde og troede på som barn.

Hvad er det mest inspirerende, du har oplevet i denne weekend?

Det har været mødet med så mange ligesindede! Det har været ekstremt bekræftende at mødes på tværs af køn, alder og andet og opdage, at vi har ét fælles mål – at forsvare menneskerettighederne.

NINA VISHOLM,

28 ÅR FRA KØBENHAVN – ANDEN GANG PÅ LANDSMØDE

Hvilken betydning har menneskerettighederne haft i dit liv?

Jeg boede på et tidspunkt i Hebron, Palæstina, og kunne med egne øjne følge med i undertrykkelsen af palæstinsere. Det fik mig til at reflektere over, hvor privilegeret det er at have sit eget pas og statsborgerskab – ting, som jeg inden da tog fuldstændig for givet.

Hvad er det mest inspirerende, du har oplevet i denne weekend?

Chase Iron Eyes (indiansk-amerikansk aktivist, red.). Det var godt med en påmindelse om, at vi også har et ansvar for Moder Jord – og for at sikre hendes rettigheder!

KATHRINE NORSK,

24 ÅR FRA KØBENHAVN - ANDEN GANG PÅ LANDSMØDE

Hvad betyder menneskerettighederne for dig?

De repræsenterer muligheden for at kunne være den, jeg er, og have de tanker og følelser, jeg nu engang har. De er med til at hjælpe mig til at nå de mål, jeg har i sit liv – både på konkret niveau og mere eksistentielt som menneske.

Hvad er det mest inspirerende, du har oplevet i denne weekend?

Landsmødet har været en øjenåbner i forhold til mine egne privilegier. Selv om jeg følger medierne og ved, hvad der sker ude i verden, tænker jeg ikke over det hvert sekund. Weekenden har givet mig lyst til at kæmpe på andres vegne.

FREDERIKKE BORGLUND,

25 ÅR FRA KØBENHAVN – FØRSTE GANG PÅ LANDSMØDE

Hvad betyder menneskerettighederne for dig?

Jeg lever i et land, hvor vi efterlever de fleste af menneskerettighederne. For mig betyder de tryghed og frihed til at foretage mig de ting, jeg har lyst til.

Hvad er det mest inspirerende, du har oplevet i denne weekend?

Det er alle de mennesker, der deler deres personlige historier. For eksempel Tahrir fra Exitcirklen – det var meget, meget rørende og motiverende.

FOTOUDSTILLING LIVET I GAZASTRIBEN

Med sine fotos dokumenterer den svenske fotograf Kent Klich livet i Gazastriben, og de vilkår, indbyggerne i Gaza må leve – og dø – med.

Det Kongelige Bibliotek, København.

TEATER MANNING ER FRI

Soldaten og whistlebloweren Chelsea Manning lækkede i hundredtusindvis af fortrolige rapporter, billeder og data om amerikansk krigsførelse og udenrigspolitik. MANNING ER FRI er en fortælling om at forandre verden og sig selv. Om kamp, selvopofrelse og genfødsel – og om at holde fast på, hvad man virkelig tror på. 18. og 19. juni på Mungo Park.

DOKUMENTARFILM SILVANA

Den svenske rapper Silvana Iman er stjernen i denne dokumentarfilm, der tager afsæt i valget i 2014, hvor Sverigedemokraterne blev Sveriges tredjestørste parti. Silvanas litauisk-syriske baggrund samt hendes status i Sveriges LGBTI-miljø gør filmen til en medrivende kommentar til Sveriges forhold til race og seksualitet.

Biografer over hele landet.

AZZA: "JERES OPBAKNING GØR MIG STÆRKERE"

Med MODIG kampagnen har vi arbejdet for at sikre retfærdighed for den egyptiske advokat Azza Soliman, der sætter sin frihed på spil for at forsvare egyptiske kvinders rettigheder. Azza har fået udrejseforbud, hendes bankkonto er blevet infrosset, og hun risikerer fængselsstraf.

Fra byer over hele Danmark har vi i alt indsamlet 59.761 underskrifter, der i februar blev overleveret til den egyptiske ambassade i København. De flere hundrede

solidaritetshilsner til Azza har vi samlet i en bog og sendt til hende.

Hver hilsen betyder meget for Azza. Hun fortæller, at hun ikke længere føler sig så alene, og at vores opbakning hjælper hende til at blive stærkere, så hun kan fortsætte sin vigtige kamp for kvinders rettigheder.

Den 6. februar 2018 afholdt vi en lille event foran den egyptiske ambassade i København, hvor vi overleverede underskrifterne.

Foto: Amnesty

TIL KAMP MOD DIGITAL VOLD

Digital vold mod kvinder er i stigning, og derfor igangsatte vi i foråret en kampagne, som skal ruste medlemmer og aktivister til at tage kampen op på de sociale medier. Sammen med aktivistgruppen DO:TOPIA har vi undervist flere end 150 aktivister og nysgerrige i København, Århus, Odense og Aalborg.

På kvindernes kampdag den 8. marts indsamlede vi underskrifter til justitsministeren med en opfordring til at sikre bedre træning af politi og anklagemyndighed, når det kommer til håndtering af sager om digital chikane samt at afsætte øremærkede ressourcer til områ-

det. I april faldt den gode nyhed: Et enigt Folketing vil hæve strafferammen for visse typer af digital

DET KAN DU GØRE...

1 MINUT:

Følg os på Instagram [@amnestydanmark](https://www.instagram.com/amnestydanmark) og opdatér dit feed med masser af spændende menneskerettighedsindhold.

EN TIME:

Spred budskabet om Skriv for Liv. Bestil flyers og plakater på [amnesty.dk/skrivforliv](https://www.amnesty.dk/skrivforliv) og hæng dem op på skolerne i dit lokalområde.

EN DAG:

Den 9. december 2018 afholder Amnesty landsindsamling, og vi har brug for lokale indsamlingskoordinatorer til at tage imod indsamlerens fyldte bølter. Læs mere og tilmeld dig her: www.amnesty.dk/indsamlingskoordinator.

Skriv til aktivservice@amnesty.dk, hvis du vil høre mere om aktivisme i Amnesty.

Find os på:

vold og chikane – nemlig deling af intime billeder uden samtykke – til to år, svarende til straffen for fysisk vold.

Kampagnen blev rundet af under den feministiske festival Talk Town, hvor vi inviterede til Wikipedia-skrivemaratonen. Her blev deltagerne udstyret med laptops og fakta om modige kvindelige menneskerettighedsforkæmpere, så de kunne oprette Wikipedia-profiler om kvinderne, og dermed sprede kendskabet til disse aktivisters vigtige arbejde.

Du kan følge kampagnen på [#digitalvold](https://www.instagram.com/digitalvold)

KENNEDY-AFTEN MED MENNESKERETTIGHEDER, MUSIK, OG POESI

Politik, skuespil, poesi, musik og menneskerettigheder gik op i en højere enhed, da Amnesty og det

uafhængige netmedie Kongressen.com den 19. april var værter ved arrangementet "Ripples of Hope"

på Statens Museum for Kunst i København.

Her var aftenens hovedgæst Kerry Kennedy, Robert F. Kennedys datter, der til daglig er leder af menneskerettighedsorganisationen Robert F. Kennedy Center for Human Rights i Washington D.C. I år er 50-året for drabet på hendes far, og til arrangementet i København fortalte hun både om hans værdier

og om sit eget arbejde for menneskerettighederne.

Samtalerne blev krydret med musikeren Jomi Massages unikke fortolkning af PH-klassikeren "I Dit Korte Liv" og stærke optrædender af to af Danmarks største skuespillere; Lars Mikkelsen fremførte en række af de digte, som Robert F. Kennedy i sin tid refererede til i sine største taler, og Ghita Nørby præsenterede en række monologer fra kvindelige menneskeretsforkæmpere fra showet 'Speak Truth To Power', som i New York havde Meryl Streep som en af de bærende kræfter.

Kerry Kennedy (t.v.) og Amnestys generalsekretær Trine Christensen)

Foto: Søren Malmose

DU KAN SIKRE MENNESKERETTIGHEDERNE FOR NÆSTE GENERATION

”Jeg har set hvilken magt, Amnesty har”

Maria Teresa blev idømt 40 års fængsel på grund af en ufrivillig abort. Takket være Amnesty og andres utrættelige hjælp er hun i dag fri. Hun har viet sit liv til at få andre kvinder, der lider under El Salvadors abortforbud, ud af fængslet.

Af Nora Rahbek Kanafani

Maria Teresa vidste ikke engang, at hun var gravid, da hun en morgen fik stærke smerter i maven. På toilettet mærkede hun, at noget faldt ud af hendes underliv, og hun begyndte at bløde kraftigt. Hun skreg om hjælp, inden hun besvimelede.

Da hun kom til bevidsthed, lå hun fastspændt i håndjern til en hospitals-seng. En betjent informerede hende om, at hun var anklaget for at have dræbt sit ufødte barn. Uden at blive undersøgt af en læge, blev hun dagen efter overflyttet til politistationen, hvor hun blev varetægtsfængslet. Adskilt fra sin seksårige søn, Oskar.

”Det var et helvede,” fortæller Maria Teresa. ”Det var tortur på tre niveauer; jeg mistede det barn, jeg var gravid med, jeg var i fængsel, og jeg var adskilt fra mit barn derhjemme. De andre fanger kaldte mig ’barne-morder’. Jeg havde ingen at tale med”.

40 års fængsel

Retssagen var en farce. 10 minutter tog det for dommeren at idømme Maria Teresa 40 års fængsel for at have myrdet sit ufødte barn.

”Det første, jeg tænkte på, var, hvor gammel min søn ville være når jeg blev løsladt,” fortæller Maria Teresa.

Det var her, Amnesty kom ind i billedet. Afdelinger over hele verden aktionerede for at få Maria Teresa og de andre kvinder, der ligesom hun sad

fængslet for at abortere, løsladt. Aktivister skrev protestbreve til El Salvadors regering og solidaritetshilsner til de fængslede kvinder.

”Da jeg blev opmærksom på, at der var nogen, der holdt øje med os uden for fængslet, gav det mig håb. Jeg sagde til de andre kvinder: ’Kom, lad os hæve stemmen’,” siger Maria Teresa.

Genforenet med sin søn

Omverdenens pres betød at flere af de kvinder, der sad dømt for at have aborteret, blev løsladt. I 2014 forlangte ombudsmanden, at Maria Teresas sag skulle gå om. I retten blev hun frikendt for alle anklager. Hun forlod fængslet uden andet end det tøj, hun havde på, og blev genforenet

med sin søn. Efter 10 dage i friheden ankede anklagemyndigheden imidlertid beslutningen. Maria Teresa risikerede endnu engang at blive fængslet.

”Hver gang, jeg så en politibil, troede jeg, at nu ville de hente mig tilbage til fængslet. Jeg indså, at jeg måtte forlade mit land,” siger Maria Teresa.

Maria Teresa og sønnen Oscar fik asyl i Sverige, som de første nogensinde på grund af El Salvadors abortlov. I dag har hun viet sit liv til at få frigivet de 27 kvinder, der fortsat sidder fængslet for at have aborteret: ”Jeg har set hvilken magt Amnestys arbejde har. At jeg er fri, er beviset på det”. ◊

Hjælp de fængslede kvinder

Maria Teresa er fri. Men andre kvinder sidder stadig fængslet efter en abort i El Salvador. Flere af dem blev gravide efter en voldtægt. Mange har aborteret ufrivilligt. Giv din støtte. Den kan være med til at sikre kvinders ret til at bestemme over egen krop.

Giv dit bidrag med mobilen

Send sms* (alm. takst) til 1252
(AI50 = 50 kr, AI100 = 100 kr, AI150 = 150 kr)
Støt via Mobilepay** til 1252

* Det er ikke muligt at få skattefradrag via sms-donationer
** Det er ikke muligt at få skattefradrag via Mobilepay

Foto: Jorge Menjivar

